

Druhá FanCity: Viděno z Jedničky

V sobotu 27. října postoupila do Prahy studená fronta, která hned ráno přinesla déšť se sněhem. Pršelo a foukalo i na Novodvorské na frontu před místním kulturním centrem. Naštěstí jsem si přečetl oznámení na dveřích a šel do druhé fronty, vnitřní, abych si vybavil účast na Největším festivalu her a fantastiky FanCity. Venkovní zmrzlíci stáli frontu na zahraniční hosty, já se těšil ani ne tak na hry či „fantastiku“, ale na literaturu a vědu, což mi zajistila linie letos nazvaná Fanzine.cz, správně zabírající místnost No. One, kterou jsem se rozhodl kvůli textilu na stěnách směle nazvat Červeným salonkem.

Letos jsem dorazil fantasticky brzo, ještě před desátou. Trochu jsem se zdržel při registraci, něco času jsem strávil u šatny, a po čtvrt na jedenáct jsem konečně vplul na přednášku Tomáše Petráska, který předváděl výsledky mise sondy Cassini u Saturnu. Obdivoval jsem estetickou hodnotu Saturnových ledových prstenců, které v protisvětle od Slunce vypadají neuvěřitelně étericky. Přitom v samotných prstencích jde o šrotovník, jaký známe z hvězdných honiček ve filmových sci-fiárnách. Kulil jsem oči na drobné měsíčky, které mají na rovníku tlustý ledový prstenec z ledových částíček, vychytaných z prstenců, až vypadají jako nějaká UFOs. Toto ledové rovníkové kruhové pohoří náročně ilustruje skutečnost, že prstence jsou široké jen asi 200 metrů! Pak jsme obdivovali měsíček Enceladus a jeho ledovou tektoniku. Až se bude někdy zkoumat jeho vnitřek, nebude nutno vrtat, stačí využít kaverny pod sopouchy vodních sopek, kde v téměř vakuu vře ledová voda. Nachází se zde dosud nejčistší led ve vesmíru, což se jistě bude hodit. Potřeba je dát jen pozor v okolí jižního pólu, kde by mohli sněžit mikrobi (to to náměť!).

Už jsme se skoro nedostali k Titanu, který zkoumala Cassiniho „podsonda“ Huygens, a už vůbec nebyl prostor a čas být na jediný snímek z měsíčku Japetus. Čas se totiž blížil k jedné a prostor se začal zaplňovat chytráky, kteří hodlali urvat místo v první brázdě, aby mohli zírat z co největší blízkosti na zpěvačku Marian Call. S Tomem jsme ještě chvilku klábosili na chodbě. Jen chvilku, protože jsem ještě běžel do divadelního sálu, kde končila jedenapůlhodinová přednáška Vlada Říši a Františky Vrbenské Co je to steampunk. (Což byl i důvod, proč byla skvělá Tomova přednáška tak zoufale slabě navštívena. Aspoň ji bude moci zopakovat. Rád se na ni podívám od začátku. Ale chce to dvě hodky.) Kvůli promeškání první hodiny jsem se to nedověděl zcela přesně. „Jiným způsobem vyprávěné příběhy“, pravila Františka. Zřejmě je okouzlení Divokým Západem a vůbec technikou 19. století, kterou jste si mohli seřadit na koleně. S tím souvisí i to, že lupiči jsou gentlemani, padouši mají smysl pro čest a šílení vynálezci dobré jádro. Což steampunk odlišuje od cyberpunku. Současný steampunk (do něhož pro neznalce šuplíků patří trochu nečekaně i Futurama), staví na příbězích Johna Cartera a Tarzana. Oni Anglosasové vůbec důsledně ctí tradice, a hlavně je znají, takže mohou navazovat, jak jsem pochopil i díky obrázkům. Detektiv Jezevec mi tuze připomněl pana Žabáka. Odkojenci Alenčina světa za zrcadlem bez problémů přijmou specifický humor Monty Pythonů (právě jsem je zařadil do steampunku:). Vlado Říša něco umělecky počtetl, načež přišlo překvapení – kvíz o cenné ceny, do něhož jsem se nepouštěl, protože jsem v předsáli sálu hodlal s Tess prodiskutovat námět jedné své povídky.

pokračování na straně 8

OBSAH

Druhá FanCity: Viděno z Jedničky	1	Daniela Mičanová: O drakálovi	24
Čtenářův průvodce po Interkomu	2	Kladivo na čaroděje	25
Hvězdný bulvár	3	Časem s vědou – říjen	26
Vartacon 2012	12	Kterak přesně stanovit hausnumero	27
Pod nebesy jsou trhlíny	14	Kryokomby	28
...až za poslední pomezí říše	16	Pán času, tyranie okamžiku	28
Pod nebesy se hroutí starý svět	17	Sergej Lukjanenko: Nová hlídka	29
Příběh je jádrem lidské existence	18	Viry – chemická válka	30
Sirotčíneček slečny Peregrinové	20	Zápis z Porady ČS Fandomu	30
Mondschein Ondřeje Štindla	21	Cena Fantázie 2012	31
Hrůza na kvadrát	22	O stříbřitěsklém halmochron	32
Vzpomínka na dobrodružné komiksy	23	Prvá česká povídka v Jupiteri	32

Čtenářův průvodce po Interkomu

K obsahu tohoto čísla

Konec roku se blíží, snažíme se odčinit různá opomenutí, takže trochu dodatečně informujeme o Vartovce, Poradě Československého fandomu na Slovensku. Naopak s maximální aktualností přinášíme reportáž Honzy Kovanice z FanCity. Jen tam, kde píše o mé přednášce (šlo o besedu), jej neberte tak doslova, měl spoustu práce s tím, aby mi udělal co nejlepší fotografii, takže se jen špatně soustředil na ukrutné množství fakt, která jsem prezentoval. Některé přeslechy jsme opravili v textu, jiné formou komentáře. :-)

První říjnový týden pobýval v Praze kanadský spisovatel Gavriel Guy Kay. Pozvalo jej nakladatelství Argo, které vydalo jeho monumentální román Pod nebesy. Jde o jeden z nejvýznamnějších knižních počinů roku, a tak jsme na stránkách Interkomu shromáždili nejzajímavější ohlasy této události.

Recenzemi nás vedle Borise Hokra, Jakuba Gumana a Honzy Křečka již tradičně zásobili Roman Lipčík a Pavel Mandys. Dva texty (od Martina Šusta a Michaely Buriánkové) přinášíme z webových stránek XB1.

Po úspěchu hantec-recenze Daniely Mičanové přinášíme její samozřejmě hantec-pohádku O drakovi.

Doufám, že se se spoustou čtenářů Interkomu setkám na Fénixconu a s ostatními alespoň na stránkách Interkomu číslo 12/2012, které se vynasnažíme vydat ještě v tomto roce.

Zdeněk Rampas

interkom

INFORMAČNÍ SERVIS ČESKOSLOVENSKÉHO FANDOMU

číslo 10-11/2012 (279)

Adresa redakce:

INTERKOM

Letecká 6, 161 00 Praha 6,
Česká republika

tel.: v prac. době +420 224 239 645

e-mail: ram@apro.cz

<http://interkom.vecnost.cz>

Šéfredaktor:

Zdeněk Rampas, MCL

Grafická redaktorka:

Kristýna Benediktová

Redakční kruh:

Richard Klíčník a Michaela

Autoři tohoto čísla:

Ivan Adamovič, Ivan Al'akša,
Michaela Buriánková,
Jakub Guman, Boris Hokr,
František Houdek, Petr Kaufner,
Ivan Kmínek, Jan Kovanic,
Martin Kralík, Honza Křeček,
Roman Lipčík, Pavel Mandys,
Daniela Mičanová, Vlád'a Němec,
Zdeněk Rampas, Martin Šust,
Ondřej Trepáč, Jiřina Vorlová

Sponzoři tohoto čísla

Jiří Doležal

Daniela Kovářová

Vychází nepravidelně.

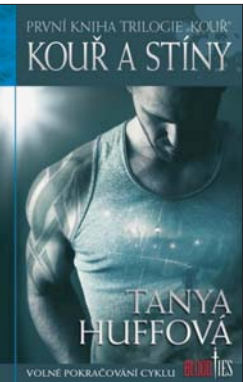
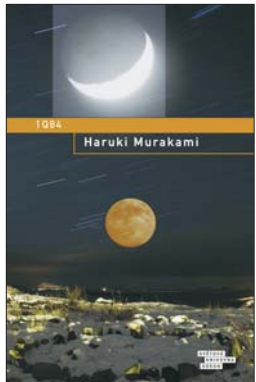
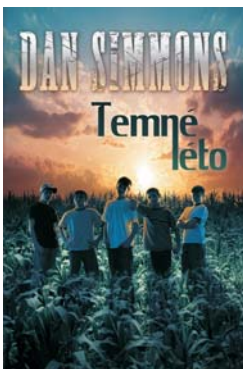
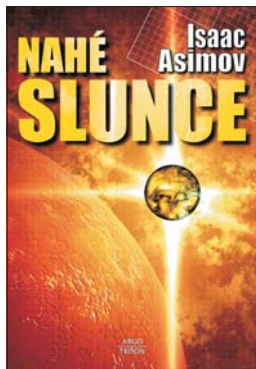
Uzávěrka tohoto čísla
byla dne 15. 11. 2012

ISSN 1212-9089

Všechny články a recenze

© INTERKOM

Vánoční knižní nářez

Hvězdný bulvár

Odposlechnuto

Spěšný vlak Ch. 24 12 patří do knihovny hned mezi skvělou Valhalu a fascinující Peklo Beneš.

Čtyři a půl plátka antidepressiv z pěti.

Sněh/Snowcrash: jako vtip výborné, ale proč má 500+ stran a useklý konec, nechápu. **Čtyři zrcadlovky z pěti.**

Sataiova knižní hlídka

Z FB Petra Koubského:

-Co to znamená, že Jaroslav Seifert byl židovský rodák?

-Co je to za blbost... Ukaž. — Ne, to špatně čteš. Tady je napsáno: žižkovský rodák. Žižkovský.

-Aha. Tak dobrý.

-A proč nemáš v sešitu nic víc?

-My jsme se o něm víc neučili.

-Vy jste se neučili, co napsal? Neříkali jste si nějakou jeho báseň?

-Ne. To prý znát nemusíme. Jen... že dostal nějakou cenu, nebo co.

A ještě na rodičovském sdružení:

-A učíte se s dětmi doma?

-No, já je hlavně odnaučuju.

Finův komentář:

To je příprava voličů k dalším volbám.

Opravdu nebezpečný šílenec se nevyznačuje tím, že chodí oblečen do podivné maškary, prohlašuje se za Napoleona a metá kozelce. Je to na první pohled úplně normální, civilní člověk, který nepozorovaně přechází do polohy, kdy jeho bližní s úžasem zjišťují, že jakákoli komunikace s ním je prakticky nemožná.

Bohumil Doležal v komentáři ke státnímu svátku ČR

Vysvětlivky: ● Praha (nepodepsané ZR), ■ jinde

● **4. října** jsem ke Kruhu zašel jen na chvíli, leč průtrž mě tam uvěznila na docela dlouhou dobu, naštěstí se objevila Edita Bromová (připomenul jsem jí zítřejší večírek), a pak zmoklá dvojka Říša&Kejval. Potom dorazila Jiřina, která mě vybavila výtisky Mloka pro agenturu ISBN, a nakonec Stáňa Lálová s přítelkyněmi. Škoda, že v tu dobu už přestalo pršet a musel jsem jít pracovat na Interkomu.

● **5. října** po skoro měsíci pořádáme Klímovský večírek, napadlo mě zpestřit jej přítomností zahraničního hosta, a tak jsem přivedl Richardy Klíčnicka a Podaného k myšlence pozvat Guye Gavriela Kaye, v devadesátých letech se u Klímových každý významný SF spisovatel při návštěvě Prahy zastavil, tak by bylo záhodno obnovit tradici.

Martin byl ostatně v těch letech s Kayem v kontaktu, znal již jeho Fionavarskou tapiserii a jako jeden z prvních v Če-

chách přečetl Tiganu a chtěl ji vydat v Altaru, autor ale dal přednost většímu nakladatelství, a tak vyšla v roce 1999 v Talpressu.

Ač různými cestami, dorazili jsme na Vydrovku s Michaelou první a takřka ve stejnou chvíli, pak Edita Dufková, Julie Nováková, Milena Ecková, Jolana Tichá, Honza Vaněk jr. s Líbou, Ivan Hranička, Viktor Janiš, Vladan a Věra Rámišovi a Richard Klíčnick. Richard Podaný musel do nemocnice za otcem a Sanča se na večírek necítila.

Začali jsme krátkou informací o Kayovi, já obmyslně vytáhl a na ochotné nastražil korektury Interkomu. Mluvili jsme o Poláchově knize Mezi císařem a papežem z hlediska ne úplně česky zúženého pohledu na Kostnický koncil, o letošním Mlokovu a slovenské antologii Čas hrdinův.

A samozřejmě o Kayově knize Pod nebesy. Já to trochu přehnal s tokajským, takže neporeferuji o dalších hlavních tématech, Milena tuším líčila svůj boj s úřady, který po Edově smrti padl celý na ni.

Najednou bylo deset a Richard zjišťoval, že Mistrova manželka se cítí unavena a že už nedorazí, my si ale Martinovu a Vilminu pohostinnost užívali ještě dost přes půlnoc.

Celkem se nás sešlo 16 (a asi sedm dětí), vzácně genderově vyrovnaně.

● **6. října** proběhla v NeoLuxoru autogramiáda Guye Gavriela Kaye. Při představě, že na sobotu a na poslední chvíli svolané akci bude s Gavrielem Kayem Martin Šust sám, se ve mně probudila v posledních letech internetovou i jinou pakáží ubíjená zodpovědnost presidenta fandomu, a tak jsem si řekl, že budu lepší než Mistr a já k němu přijdu.

Nakonec se nás ale sešlo možná přes deset, někteří dokonce stáli, ne že by nebylo dost volných židlí, ale dva obtlouští mimořádně se posadili na oba kraje druhé řady a spolehlivě ji celou zablokovali.

Úvodní Mistrova slova tlumočil Richard Klíčnick a docela si zabojoval s Kayovým kanadským přízvukem.

Následovala beseda a otázky z publika, některé dost mimošné a jiné špatně tlumočitelné, jako ta od Borise Hokra. Trochu nemocný Honza Vaněk se GGK zeptal na jeho podíl při dopisování a rekonstrukci Tolkienova Silmarillionu, což asi byla pro začínajícího autora velká škola i příležitost. I jinak se autor jevil jako celkem zajímavý chlapík.

Následovala podpisovka, kde Kayovi asistoval Martin Šust, už při příchodu nás Richard Klíčnick představil, a tak se mě GKK mohl zeptat, kolik let už se věnuju fandomu, začal jsem to ve spěchu počítat a vyšlo mi, že 33. Ach jo.

● **8. října** volá Filip, že ho postihla chřipka, takže RUR jen do šesti a bez něho. Příští pondělí mám zase veselí v ÚVN, takže se dost dlouho nevidíme.

● **9. října** s vozíkem (typu RVHP) razím do Tritonu pro recenzárky. Vydali toho zase hodně najednou a dost tlustospisů. Byl tam i Staso, ale jak už jsem s tím nepočítal, překvapením jsem zapomenul většinu témat, která bylo třeba probrat. Naštěstí Valhala vyjde až příští rok, takže se zas tolik nestalo.

● **10. října** mi Kristýna poslala poslední ilustraci a já vymyslel, co na poslední volný cm² IK, takže začíná předtisková příprava.

● **11. října** mi zavolala MUDr. Chvátalová z ÚVN, zda by mi nevadilo, kdyby se okolo mého pondělního účinkování ochomýkala TV, tak jsem jí opáčil, že bude záležet hlavně na nich, v jakém stavu se vrátím z vyšetření, abych měl patřičně povídavou náladu. Sledujte dál zrod nové hvězdy ☺

Na NYXu jsem napsal:

Pro ty, kterým jsem to ještě neřekl (2x): v pondělí jdu na nějaké vyšetření po operaci žlučníku a dnes mi z ÚVN volala doktorka, zda bych nic nenamítal, kdyby o tom ČT natočila reportáž :-)

Takže máte štěstí, kdo mi přinese potvrzení, že to viděl na YouTube, tomu o tom už pak nebudu nic vypravovat.

Nepatrně mi to zlepšilo náladu, neb v tu dobu jsem měl trochu depku, chystal jsem se doplňovat adresář CKČ, abych byl připraven k rozesílání IK speciálu, věděl jsem, že v posledních letech nějak nestíhám a značím si jen, zda autor v tom roce přispěl či nikolivěk (1/0), ale nedoplňuji již, zda byl nějak oceněn. Podíval jsem se podrobněji a zjistil jsem, že to nemám doplněno za posledních devět let, co jsem celé ty roky dělal?

Letos to doplním, a jestli i příští rok vydáme Interkom k CKČ, tak si zúčastnění autoři budou moci prostudovat svou osobní historii.

Odpoledne jsem u Kruhu předat Vladu Říšovi autoráky a pozdravy z Tritonu a pak jsme si chvilku s Vládou Kejvalem notovali nad nekvalitou současné produkce, jen Vlado se zdvořile zastával domácích tvůrců, inu každá liška chválí...

Pak dorazily Jiřina Vorlová a Jana Rečková, aby si předaly Kočasy a Mloky, a já se pak s Janou Rečkovou vydal k metru, abychom si mohli vzájemně postěžovat na své zdravotní potíže a já se vpytl na její tvorbu.

● **12. října** vyrážíme s Pagim, Jiřinou a Dárečkem na Podzimní poradu SFK do Březové nad Svitavou.

Má představa udělat Podzimní poradu jinak, nejlépe venku u ohýnku, dostala první ránu už na I. P. Pavlova, kde jsem musel vytáhnout deštník, abych se vůbec dostal k autu.

Pak jsme se přes tři hodiny prodírali slotou a nečasem do Březové, což bylo nakonec odměněno útulně vytopeným výčepem, kde na nás již čekali Franta Moravec, Jindra Rosenkranz

(vypadá čím dál víc jako dědeček kungfáček) a Honza Škorpík a po několika letech dorazil i Pepa Mlok Vašát.

Dáreček rozbalil svou megatašku a pohostil nás sýry, které dovezl z Francie, a pak ještě výborným perníkovým dortem, který sám vyrobil.

S Frantou Monhartem nás bylo devět a ten večer se to už moc nezlepšilo, někteří pravidelní účastníci porad se museli starat o malé děti, jiní o staré rodiče.

Ráno ještě dorazili Ostraváci Klignon Daneš a Standa Votava a před obědem zástupci Brna Mirek s Drahou.

V duchu doktríny dělejme to hlavní a to, nač máme síly, jsme se zabývali převážně Cenou Karla Čapka, jen to nejdůležitější, kdo pomůže Jiřině, které zdraví brzy nedovolí oddřít všechno sama, jsme se nějak nedostali.

● **15. října** nastupuji (preventivně vybaven na týden pobytu) na jednodenní vyšetření do Vojenské nemocnice; kupodivu to proti předchozím návštěvám byla celkem jen žertovná epizoda, z níž mi vyplynulo poučení: nevěřte ničemu a hlavně se nespolehejte na to, že něco bude tak jako vždycky.

Na NYXu jsem to komentoval slovy: Z televize naštěstí sešlo; doufám, že tímhle je žlučnicková epizoda za mnou a mohu se jen těšit na další ra-

dosti vyššího středního věku :-)

Za vyprávění na tom snad bude stát jen to, jak se má schopnost dělat zmatky vzácně snoubila s továrním systémem řízení lůžkové části nemocnice; abych to zkrátil, když jsem odcházel, řekla mi sestřička, že mě nemohou propustit, protože mě nikdy nepřijali, takže nejen že tam nebyla TV, ale vlastně jsem tam nebyl ani já :-)

● **16. října** se u mě na výpravě po pražských výstavách a muzeích zastavil Franta Moravec, využil jsem jeho zručnosti a zkušenosti a svěřil mu k rozmotání vodící špagátky marionety, kterou mi věnoval Jiří Olšanský. Odpoledne mě přišel zpozídat Daniel Storch (mezi jiným i redaktor Pevnosti) a udělal na mě velmi dobrý dojem, byl perfektně připravený a věděl, co chce, možná že ne všichni novináři musí být úplně k ničemu, možná se tak po***ví až provozem v naší veřejné sféře.

● **17. října** mi zavolal Franta Moravec o číslo mobilu Egona Čierneho, že ho zahlédl v metru, ale pak se mu ztratil, tak doufám, že se díky těm chytrým krabičkám našli a setkali.

Odpoledne jsem zjistil, že už jsem zase přes rok neaktualizoval stránky Kdo je kdo, tak vyexportuji data ze sběrné databáze a zjišťuji, že při přechodu na nové PHP došlo i k podstatné změně struktury XML, do kterého aktualizovaná data exportuji. Možná je nové XML hezčí na pohled, ale na nešťastníky, kteří mají v Saxonu naprogramovanou aplikaci na XSLT transfor-

Mara na FanCity

maci dat do webových stránek Kdo je kdo, PHP kutilové nepomysleli. Mám teď dvě možnosti, buď si znovu nastudovat XSLT šablony a pochopit své šest let staré programy, nebo předřadit prográmk, který vyexportované XML vrátí do starého formátu...

● **18. října** jsem strávil odpoledne s Danielem Storchem a jeho orální historií ČS fandomu. Potom spěchám na křest románu Daniely Kovářové Sbohem, cizinko, měl jsem našťěstí volnou půlhodinku, než jsem musel jít na nádraží, ale i tak jsem do Neoluxoru přišel na poslední chvíli. Tak tak jsem stihl vyřdit pozdrav od Pagiho a sledoval, jak Daniela telefonicky popohání kmotra Michaela Kocába. Než tento zpozdllec dorazil, pokecal jsem s Markem Bendou, kterého jsem pokládal za dalšího kmotra, ale byl jím psychiater a detektivkář Jan Cimický. Ten pak docela poučeně hovořil o tradici detektivky v české literatuře, začal tuším u Čapka a skončil u Daniely :-)

● **22. října** po čase RUR. Honza Vaněk jr. někam odkvačil a nechal mě na pospas Honzovi Macháčkovi, který mě přinutil vzpomínat, co jsem napsal o jeho politických debatách s Filipem Gotfridem. Dověděl jsem se ke svému překvapení mimo jiné, že je dost takových, kteří věří v pojem třídní boj (nebo jim dodnes dává smysl), i když slovo věří je asi vhodnější, připomíná mi to podobnou víru na opačné straně politického spektra. Pro běžnou praxi a vysvětlení lidského chování je dle mého třídní boj ještě nadbytečnější hypotézou než Bůh. Dále jsem se dověděl, že anarchie je vyšší stupeň demokracie a že civilizace, protože pokryla všechna místa planety, kde se dá (nejlépe asi bez práce) žít, má morální povinnost starat se o ty, kteří se nechtějí chovat podle jejích pravidel. Bez ironie, některé ty myšlenky pro mě byly nové, ač nejspíše nepřijatelné.

● **23. října** jsem po obědě s Honzou Vaňkem jr. strávil odpoledne s Danielem Storchem a jeho orální historií ČS fandomu. Pak mi zavolał Dáreček a dohodli jsme se, že Interkomy pro Plzeň pošlu po Pagim, který má svým přibližovadlem přivést na oslavu Andromedy vzácné hosty Honzu Kantůrku, Vladu Říšu a Peťu Pavelku.

● **24. října** se salón Matu naplnil členy a sympatizanty KJV do posledního místečka. Františka Vrbenská měla velice zajímavou přednášku o tom, o čem Jules Verne nepsal. Od děsných podmínek a dětské práce v továrnách té doby po kankán a relativní svobodu žen z vyšší společnosti.

O velkorysém přestavbě Paříže, která musela Verna ovlivnit, o technických vymoženostech v kuchyních žen střední třídy a o katastrofální úmrtnosti rodiček.

Mám za to, že když citovala děsivé příběhy z dělnického života, podlehla podobné optice jako jí citovaní autoři, strašnou bídu nezpůsobily továrny a města, naopak do nich lidé před nedostatkem utíkali. Dokud ale hladověli ve svých vesničkách, tak se na ně Dickens či Neruda nemuseli dívat z okna své kavárny.

Bohužel Jirka Vincenc a pak i Egon nepochopili cíl přednášky a vyrušovali dotazy, jak to vše souvisí s Vernem, našťěstí se přednášky a přednášející zastal Honza Pavlík a snad se mu i podařilo jim to vysvětlit.

Františka se na závěr pokusila i o jakési zobecnění. Verneho pohled na tehdejší realitu nebyl zúžený, ale specifický, vybíral si z ní to podstatné pro budoucnost, to nové, revoluční nebo k revoluci ve způsobu života brzy vedoucí. Jevy a objevy, které měly vést nejen ke zlepšení života, ale i k jeho zušlechtění. Já bych jej slovníkem dneš-

Jan Kotouč, Julie Nováková a Míla Linc

ka nazval morálním technooptimistou.

● **25. října** přeběhnu z Krakatitu, kam jsem dal do prodeje poslední IK, ke Kruhu, kde již Vlado Říša a Vláďa Kejval čekají na svou dávku JFK, ale je to tak horké zboží, že se na mě už v Tritonu nedostalo.

Chlapci mě přivítali konstatováním, že jsme se dlouho neviděli, ale skoro týmiž slovy nás za pár minut oslovil Franta Novotný. To už jsme pak považovali za povinnost podobně přivítat stejným úslovím Egona a jeho paní, Editu, Františku Vrbenskou a Michaela Bronze, kteří také byli všichni včera v MATU :-)

● **26. října** jsem obtěžkán rourami, které zbyly z Dinoconu, Vašek je snad na něco využije, vyrazil na FanCity. Přes nepříjemnou přepršku jsem (v tradiční místnosti 109) stihl pořad Petra Kotrleho o překladatelské pokoře.

Ještě před začátkem jsem mu vyčínil, že nedal vědět, že bude v Praze, a dověděl jsem se smutnou historku, že je na FanCity, protože se jeho synek chtěl podívat na MineCraftCon, leč synkovi do toho něco přišlo, ale Petr k našemu potěšení již z přednášky nevycouval.

Na přednášce jsem seděl vedle děvčete s poškozeným sluchem, ptala se na docela rozumné věci (ohledně překládání /pop/kulturních odkazů), tak jsem se s ní dal do řeči, ještě ani nematurovala, ale celkem prozíravě pokládá překládání za jedno z lepších řemesel, u kterého člověk nepotřebuje dokonalý sluch.

Petr vzpomínal na své překladatelské začátky s knihami Čaroděje Zeměmoří od UKLG, které si velice váží. A o smůle, která provází všechna vydání, kdy některé knihy vyšly bez za-

nesení oprav, a doufá, že se Čaroděj dočká kompletní reedice s pečlivou a konzistentní redakcí.

Veselá historka z vydávání: souostroví Dračí běh bylo na mapce přejmenováno na, myslel jsem, že řekne Dračí noha, ale Dračí výběh mě opravdu překvapilo.

Přítomno bylo asi 24 posluchačů, což mi přišlo celkem jako úspěch, kteří přednášejícího dokonce odměnili potleskem.

Pak jsem narazil na Silvera v šileném černém upířském kabátě, šli jsme spolu na panáka, ale ozvala se Michaela, tak jsem pro ni vyrazil ke vchodu. Spolu jsme pak zašli na besedu s šéfredaktory webzinů Sarden, FantasyPlanet a M-Fantasy, kterou velmi dobře moderoval Martin Šust. Ptal se přítomných na věci, které mě opravdu zajímaly, a někdy na své otázky dostal i odpovědi.

Dověděli jsme se, jak se Honza Pechanec poprvé setkal s Pagim, odkud se vynořila Pavla Lžičařová, proč se M Fantasy jmenuje, jak se jmenuje atd.

Pak jsme se ještě chvilku potloukali po KC Novodvorská, ve výstavním sálu potlouchali s Tess Kovanicovou (s vulkánskými, pardon romulánskými oušky a v černé uniformě), která prorokovala, že žánroví fanoušci začínají opouštět své linie a vycházejí z vyhrazených prostor do širšího světa SF. Ptal jsem se, zda je to jen teorie, nebo i na nějakých příkladech doložen. Tess pohotově uvedla sebe, doufal jsem v nějaký typičtější příklad...

Při odchodu jsme u stánku s MK suvenýry narazili na již prořídle hloučky mainkráťátek, už zítra si budou moci cca za 700 Kč koupit svůj znak kostičkový krumpáč.

A zatím v Plzni předaleké slavili třicáté výročí staroslavného SF klubu Andromeda...

Napsal jsem jim: *Zdravím všechny jubilanty a posílám jim pár Interkomů.*

Mrzí mě, že nejsem s Vámi, ale stejně bych si to ještě dost neužil, doufám, že až se přišťe uvidíme při dalším plzeňském setkání, a nemyslím tím až další jubileum, budu mít už ochutnávací ústrojí v pořádku.

Ale i tak nestíhám o všech podobných příležitostech zároveň psát, i se jich zúčastňovat. Doufám, že mě někdo zaskočí, a o třicátinách slavného klubu Andromeda nám do příštího čísla Interkomu něco napíše.

Užijte si to a ať Vás doma poznají. Zdeněk

● 27. října vyrazíme s Michaelou na FanCity, abychom stihli přednášku Franty Novotného. Ještě v busu z Kačerova jsme narazili na Silvera, který vlekl medovinu, zval nás na ní, ale pak jsme se už nepotkali. Františkova přednáška se jmenovala 30 let psaní SF. Prozradil v ní svou strategii při účasti v prvních

ročnících CKČ, v podstatě šlo o to, že se rozhodl zvolit námět i formu tak neobvyklé či výjimečné, aby si jej porota všimla a zapamatovala. Jako jeden z mála účastníků soutěže totiž vzal v potaz, že nepíše pro izolovaného čtenáře, ale pro porotce zavaleného stovkou dalších prací.

Velmi zajímavě mluvil i o svých nerealizovaných projektech (hlavně z Vrakoviště), některé z těch námětů a motivů jsem ještě neznal. Třeba, že Vrakoviště nevzniklo přirozeným hromaděním odpadu, ale jako skládka po velkém ekologickém úklidu vesmíru od kosmického smetí.

Následovalo Pevnostní špitání na pódiu, Tom Němec, Alžběta Lexová, Boris Hokr a tuším Míla Linc. Moc nového jsme se nedověděli, ale Tom Němec byl vtipný, Boris

informativní a Alžběta pěkná :-)

Pak jsme zašli do cukrárny a já začal shánět flešku s obrázky pro pořad s Jarkem Mosteckým (naštěstí byla v kabátě v šatně). Jarek si obmyslně připravil dotaz týkající se podílu článku, který Ludvík Souček otiskl v Literárním měsíčníku, na založení prvního čs. SF klubu (dvacet let to nikoho nezajímá, a teď to v jednom týdnu vyprávím už podruhé:-) Takže hodina uběhla a nedostali jsme se přes rok 1987, kdy se Jarek Mostecký objevil na prvním Parconu.

Pak jsme s Michaelou dali druhou přestávku, zašli jsme i na matejskou pouť plnou herních PC, jeden vojenský model nás přímo nadchl, já pokecal s Pechym a Jirkou Pavlovským a bylo na čase zajít na přednášku Jirky Procházky o Brutalitě v literatuře a filmu. V podstatě šlo o to, že rozumbradům vyčítal používání termínů jako samoučelná brutalita či násilí (většinou při dokazování pochybné myšlenky, že sledováním násilí se z diváka stává násilník). Pozoruhodnou myšlenkovou konstrukcí došel k tomu, že jeho názor, že násilí a brutalita jsou zábavné, zdravé a veselé, podporuje fakt, že Ernest Hemingway (Komu zvoní hrana) či Nicholas Monsarrat (Kruté moře) jsou daleko brutálnější než on s Kopřivou a Kulhánkem dohromady, a to dotyční nemají ve svých knihách často jediný rozcáký mozek, nadávku (a já dodávám ani hlášku).

Ptal jsem se pak Miši, zda Jirka náhodou bezděčně nedefinoval samoučelnou brutalitu výčtem a příkladem, ale ta mi vysvětlila, že tím asi myslel, že kdyby zmínění chlapci vynechali mozekstříčnou a střevahřeznou nadsázku, tak by psali jako Hemingway.

Po JWP show následovalo představení prvních dvou knih *Kladiva na čaroděje*, nové série na našem trhu, tentokrát z dílny Epochy. Přítomen byl zejména autor pilotních dílů Jirka Pavlovský, který celkem zajímavě mluvil o inspiraci TV seriály,

hlavně co se formy týče, dále ilustrátor a autor obálky Lubomír Kupčík, za Epochu nakladatel Zdeněk Pobuda a Tom Němec, který pořad moderoval. Nejvíce ale byli slyšet JWP (který se celkem rozumně dožadoval informace, o čem ta série je a bude) a jeden mimoň, který se dožadoval e-booku za 20 Kč.

Program sliboval ještě řadu zajímavých bodů, ale buď bageta, nebo něco z cukrárny neudělalo Míše dobře (ale co, jedli jsme oba totéž, snad jen koly vypila více), a tak jsme se již těžce zasněženou Prahou vydali domů. Doufám, že i Pepa Pecinovský, kterého čekala cesta do Štětí, dojel dobře.

A zatím jinde probíhal KomiksFest, viz snad Ricarderon.

● **29. října** v RUR, Filip ještě nevzpamatovaný po KomiksFestu, všude plno neprodaných komiksů, a já ještě pádím do lékárny, takže jsem se nic zajímavého nedověděl.

● **30. října**, úterý, ozval se Martin Gilar, jeho rodiče postihly zdravotní problémy, tak přijel do Česka, spojili jsme to s návštěvou Jalny, kde nabral autorské výtisky a knihy pro četbychtivé krajany.

● **31. října** vyrážím do Tritonu pro novinky a také tam mám schůzku s Radkem Dojivou. Probrali jsme se Stasem chmurou budoucnost (a minulost) edice Paralelní světy a vydali se k Vilmě Klimové. Radek se rozhodl, že konečně vydá anglickou knihu z povídek Zlatého věku české SF Bradburyho stín a od Vilmy ještě neměl definitivně vybranou povídku.

Protože byl čas oběda, Vilma měla nachystané kuře na kari, ale ukázalo se, že Radek nesmí nic se smetanou, mlékem a podobně, takže jsem se pak cpal sám.

Koukli jsme na trailer Jantarových očí, a protože se Radkova manželka už stačila přepravit z Motola na Skalku, vydali jsme se zpět do města.

● **1. listopadu** se na kus řeči do diktafonu zastavil Daniel Storch, dnes jsme probírali počátky Ludvíka a Mloka a spolupráci fandomu s Marcelem Grünem. Trochu jsme se zakecali a ke Kruhu jsem dorazil, když už se Vlado Riša hotovil k odchodu, dal jsem mu recenzního Žambocha a ani jsem se nestihl zeptat, jestli ví, že JFK dnes znamená i Jan Fischer Komunista. Vládovi Kejvalovi jsem pro Egona předal knihu Žluté nebezpečí, viz asi příští IK.

Pak dorazila Edita a Franta Novotný, už dlouho jsem s sebou nosil stránku z Křížníku Thor, aby se podívala na radiální údaje v jedné z epizod, a dnes poprvé jsem si vzpomněl a strčil jim to pod nos.

● **2. listopadu** se u mě zastavil Honza Poláček, pověděl mi o pokroku s přípravou vydání knihy o Ladislavu Fuksovi, úryvek jste si mohli přečíst v Dinočasu.

Pietně koukám na Tři dny Kondora (někde bych asi našel i literární předlohu Šest dnů Kondora od Jamese Gradyho). Hodně se toho změnilo od doby, kdy byl film natočen, a od roku 1975, kdy jsem ho poprvé viděl. Třeba Robert Redford má na tvářích málem paroubkovské „bradavice“, ale v době před fotoshopem a dnes vyžadovaným stupněm fyzické dokonalosti omezeným jen schopnostmi plastické chirurgie jej to nijak nehandicapovalo. Byla to krásná léta, kdy pointa, že CIA likviduje vlastní agenty, byla ještě překvapivá. Podle dnešních filmů prakticky nedělá nic jiného a připsávat jí nějaké jiné, třeba za-

hraniční aktivity je projevem zpozdilosti. To, co dnes dělají celkem nepřesvědčivě filmoví hekři na počítačových sítích, zvládal Kondor (na vojně byl u spojařů) v telefonní ústředně daleko přesvědčivěji a vizuálně zajímavěji.

● **5. listopadu** v RUR probíráme seznam presidentských kandidátů, ne že bychom se na někom shodli, většina dokonce našla nikoho, kdo by stál za nepohodlí cesty do volební místnosti, jen jméno hradního Jakla vyvolalo sjednocující smích všech přítomných.

Vyšla nová Ikarie, vlastně XB1, kouknul jsem na recenze a všiml si pěti hvězdiček od Borise Hokra pro Kayův monumentální román Pod nebesy a stejně pěkného hodnocení Petraskovy Poslední hlídky. Recenzent Pavel Vinický neobyčejně erudovaně zhodnotil dílo, které na poměrně málo stránkách přináší nejen to, co dnes prý čtenáři hlavně chtějí, tedy akci, boj a překvapení, ale i zkoumání smyslu existence a hledání pravdy o životě. Mám za to, že jak autor, tak recenzent přesvědčivě vyvrátili dříve jmenovaným Borisem Hokrem šířenou tezi o úpadku a vyčerpání moderní SF. Ba vypadá to, že máme i schopné recenzenty, jen asi nevychází dost zajímavých věcí, které by je přiměly vydat ze sebe to lepší.

● **8. listopadu** jsem si sjednal poněkud mnoho schůzek na podobný čas. První dorazil recenzent Jakub Guman, moc se nezdržel, a když zazvonila Sanča Fülle, šli jsme jí společně otevřít. Ani se Sančou jsem dlouho nepobyl, protože se ozval Daniel Storch, ten mi pak řekl, že přišel současně se Sančou, ale viděl odcházet Jakuba, tak nejdřív pokecal s ním. Nicméně oč jsem přišel s hosty, o to víc jsem si užil mluvení do mikrofonu.

Následoval příjemný večer v RUR, dorazili tam Egon s paní, pak Franta Novotný, Vlád'a Kejval a Vlád'a Němec, škoda, že už mi nebylo úplně dobře, od středy mi není nejlépe, a tak jsem odešel dříve, než mi bylo milo.

● **9. listopadu** jsem se na chvilku na Hlavním nádraží setkal s Františkou Vrbenskou, která odjížděla na Bílkon, já se tam letos ještě neodvážím, tak jsem po ní alespoň poslal nějaké věci pro tamní tombolu. Doufám, že vše klapne a Ostraváci na ni budou čekat u vlaku.

Zdeněk Rampas

Bílcon 2012

● **10. - 12. listopadu** tohoto roku v Bílovci na severní Moravě proběhl obnovený Bílcon k 30. výročí založení ostravského SF klubu KLF. Čtyřicetihodinový maraton pod taktovkou Aleše Kovala a Pavla Poláčka začal v sobotu v deset a skončil v neděli v deset. Celý con se konal v prostorách M Clubu, což jsou katakomby, sklepení pod radnicí. Lepší prostor pro takovou akci snad ani nemůže být. Výška některých chodeb byla něco přes půl druhého metru, takže bylo nutno chodit hodně shrbeně. Pro tento typ conu fantastické prostory. K dispozici byl výborně zásobený bar, počítačové hry z přelomu osmdesátých a devadesátých let, filmy a přednášky. A nechyběl ani narozeninový dort. Večer navíc byla komentovaná prohlídka Bíloveckého zámku s ochutnávkou slivovice v jeho sklepeních. Jak to vypadalo přes noc a ráno, už nevím, v osm večer jsem odjel posledním spojem domů do Brna.

Pavel Mikuláščík

dokončení ze strany 1

A bylo dvanáct, plánovaný čas oběda, který měl přiměřeně pracovní ráz. (Tímto se omlouvám Frantovi Novotnému; jeho polední přednáška o 30 letech psaní sci-fi padla tomuto obědu za oběť. Něco z ní už odvyprávěl v Kruhu:) Šlo o setkání redakce Sardenu, kam jsem byl jakožto dlouholetý občasný příspěvatelem pozván. (Při pohledu na ty pracovitě lidi ze Sardenu se stydím, a neodvážuji se označit ani za „dopisovatele“. Nejpřesnější označení je „redaktor-pozorovatel“.)

Sůch jsme měli před kulturním domem, odkud jsme se přes ulici do hospody u Čtyř bernardýnů prodírali docela slušným blizardem. Ačkoliv jde o pivnici „tankovou“, tak mají Gambrinus i Plzeň. Vybrali jsme si z hotovek, aby to odsejpal. Lokál slušný, bohužel kuřácký. Tak z redakce při jídle nekouřili ani kuřáci, zato od vedlejšího stolu jsem musel trpět závaný kouře. Pojedl jsem co nejrychleji, ale na besedu se „staronovými obhájci Pevnosti“ jsem do Jedničky dorazil s půlhodinovým zpožděním.

Panelisty byli starý, prastarý upracovaný exšéfredaktor Tomáš Němec a nová, ještě svěží šéfredaktorka Alžběta Lexová. Z příspěvateľů účinkoval Míla Linc, v koutě seděl skromně recenzent Boris Hokr. Nebylo ještě ani půl druhé, ale už došlo na dotazy. Když už se optala Julča Nováková, tak jsem se osmělil taky a zeptal se, jestli ještě Pevnost zveřejňuje sci-fi (mé) povídky, a bylo mi sděleno, že mé (sci-fi) povídky ještě ano. (Zatím tam ve frontě čekají jen dvě.) Protože byli přítomni i Franta Novotný a Pepa Pecinovský, a v publiku jsem zřel další známé tváře, optal jsem se zkusmo, jestli je přítomen i někdo, kdo do Pevnosti *ne*přispívá, a ano, byla to stále ještě většina.

V Červeném salonku se pak trochu obměnila jak posádka, tak palubní můstek. Z Borise Hokra se stal moderátor, Míla Linc pak autor, s nímž se bude besedovat. Přibyli k němu i dva mladí nadějní průbojní spisovatelé Julie (Juliana) Nováková a Jan (Johnak) Kotouč. Ten si liboval, že v knížce Volání do zbraně (sektor Hiram o opět brázdí vesmírné flotily) opět umíre hodně lidí. Pro autora to znamená problém s hledáním dalších jmen a alespoň náznaků charakterů pro další kanonenfutr, avšak Johnak už má dost fanoušků, kteří nabídnou svou identitu, aby ji mohl nechat nějak barvitě zahynout. Občas opláče smrt některé své postavy, pro kterou měl připravenou slibnou budoucnost, a ona nečekaně padne. Military píše, protože se mu to líbí. A líbilo se mu to už 14 let před Weberem, když se vyžíval ve fanfiction ze světa Star Wars.

Juliana píše odmala. Krom sci-fáren a fantasy ji baví psát i čistě detektivky. Všimli jsme si jí, když jako prvotinu vydala sci-fi detektivku Zločin na Poseidon City, která přes jistou nezralost už nesla slibné náznaky. Nedávno jí vyšla fantazácká novela v Tajné knize Šerosvitu, což byl projekt pěti autorek pro

Šéfredaktorka Pevnosti Alžběta Lexová

Albatros. Tedy pro tu jeho dětskou sekci. Už odevzdala text další části série JFK, který „pokud se udrží současné zdržení“, vyjde r. 2014. Při psaní ráda poslouchá filmovou hudbu. Slibuje, že v další knížce alespoň jedna z hlavních hrdinek přežije. Jednu postavu se jí nepodařilo zabít dokonale. Přerostla jí přes hlavu a převtěla se po smrti do kybernetické mysli. Možná i proto, že autorce bylo líto, když ji musela zabít.

Míla (Roggy) je znám jako autor historické fantasy. Stvořil svět Černého hvozdu, poblíž něhož stráží bezpečnost krajiny Kozí Hrádek. Také neodolal a zapojil se do knižní řady: do Vánoc by měl napsat do série JFK příběh, který se odehrává, jak jinak, v době Třicetileté války. Při psaní preferuje klasickou hudbu Jimi Hendrix. Velkou zásluhou tohoto pana knihovníka je výchova konkurence ve workshopech i vydávání knížek pro začínající autory, jak psát knížky. Nijak zvlášť mu nevádí, když mu některá postava padne. Jejich neustálý úbytek řeší tím, že mu ještě před smrtí přivedou náhradníka. Nechtěl by psát politické bláboly, které považuje za porno.

Čtvrtý mladý nadějný autor, bájeslovný, nedostižný a nedostižitelný Leoš Kyša, byl zastoupen toliko svým tiskovým mluvčím, šestinoým stromovým kocourem Nimitzem, který pro publikum stručně vyjádřil Leošovy souhrnné výroky jedním rázným „Mňauuu!“.

A po mladé generaci nastoupili pamětníci. Prezident čs. fandomu Zdeněk Rampas a spisovatel Jaroslav Mostecký vyprávěli (po drobném vyvětrání) o začátcích fandomu. Přednáška začala výzvou „ptejte se nás, na co chcete, my vám odpovíme, na co si vzpomeneme“. Ale vzpomínek bylo tolik, že se na dotazy ani nedostalo. Ačkoliv jde o tradiční přednášku s již tradičním vyprávěním, dověděl jsem se několik nových zajímavých drobností:

Máme nejméně tři nejstarší sci-fi kluby. Podle Rampase, který zakládal klub Villoidus, je nejstarším klubem Villoidus, jenž byl založen 1979. Podle Egona Čierneho, který zakládal Klub Julese Vernea, je nejstarším klubem právě KJV, protože vznikl r. 1969 (a zanikl 1970). Podle Rampase ale nevznikl jako klub sci-fi, alebrž jako literární klub. Sci-fi charakter dostal

až po obnově r. 1984. Egon nebyl přítomen, takže nám mohl Mostfák ozřejmit, že skutečně nejstarší sci-fi klub u nás vznikl už roku 1976, a založil ho Jaroslav Mostecký v Zábřehu na Moravě. Rampas byl přítomen, a tuto připomínku odbyl s tím, že ale nešlo o žádný pořádný klub, protože Jarek byl tehdy jen sedmák na základce, takže šlo jen o školní záležitost...

Že autorem původní sošky Mloka, která se rozdává od r.

1983, je Ondřej Neff, to jsem věděl. Ale nevěděl jsem, že když ji poprvé přinesl do organizačního zázemí druhého Parconu, tak si ji pochválil slovy, že pochází od „renomovaného nejmenovaného umělce“. Protože se pardubický con pořádá na půdě VŠCHT, bylo zde patřičné zázemí: Dle Ondřejova modelu vznikla forma, a do té se vstříkovala umělá hmota. Jenže otec zakladatel Pavel Sedláček Poláček dostudoval a z Pardubic odešel, a tak se začal Parcon pořádat putovně jinde, a linka k vstříkovací lisům byla přerušena. Ale Mlok nezahynul: Dle původního mustru ji přetvořil do robustnější (protože keramické) podoby renomovaný jmenovaný umělec Theodor Rotrekl.

Cena Karla Čapka je od roku 1983 pevně svázána s Mloky, a naopak. Ale protože hned první rok jedna soška organizátorům zbyla, a protože ji nikdo neukradl ani si ji nenechali na přišť, byl poprvé vyhlášen i Mlok za zásluhy a obdržel ho překvapený redaktor Mladé fronty Vojtěch Kantor, který si ji ale opravdu zasloužil!

Ještě dodám jeden drb: Původní Kočas (když byl ještě skutečně **kolejním časopisem**), byl začátkem 80. let psán na jednom ze tří nejlepších elektrických psacích strojů, které v té době byly v Československu k dispozici. Na šikovném stroji, který uměl dělat sloupce, volit velikost písmen nebo roztáhnout text na celou šířku stránky, psala velice šikovná sekretářka, která se nudila a nechtěla přijít o svou psací dovednost. „A to v pracovní době?“ zazněl nedůvěřivý hlas z publika. Ano, v pracovní době. Protože to byla sekretářka generálního tajemníka KSČ a prezidenta republiky soudruha Gustáva Husáka, a Gustav si v té době už hrál s kačenkami, a vítězka psací soutěže bez práce chřadla. Takže se ráda pocvičila. Jestlipak to estébáci věděli? (**Pozn. red.:** šlo až o Kočas z roku 1987.)

Poté byla otevřena Literární nálevna Petry Neomillnerové, která nám řekla, jak psát a jak nepsat. Bylo zajímavě vyslechnout názory a poznatky z praxe jedné z našich profesionálek. Aby se trochu uživila, musí Petra psát tři knihy ročně, chudák.

Jirka Pavlovský, autor prvních dvou děl
Kladivo na čaroděje

A ještě si najde čas vzdělávat konkurenci. Tak alespoň několik rad: Sežeňte si příčetného betačtenáře. Uvědomte si, že není možné čtenáře vychovávat. Dnes je už běžné, že součástí textu je i erotika. Z vlastních čtenářských zkušeností jsem poznamenal, že i porno. A to vyvedené takovým způsobem, že snaha po uspokojení čtenáře (nebo nakladatele?) v tomto směru až vyčuhuje jako šídlo z pytle. Františka Vrbenská upozornila, jak

se od našich zlatých šedesátých změnil přístup k popisování erotiky. Ovšem, když to někomu nejde, tak by se neměl přemáhat a neměl by tam nějaký sex zasouvat. Na nezasouvání jsme se shodli všichni.

Další velký zjev naší fantastiky JWP (Jiří Walker Procházka) se pak hodinu rozčilloval nad brutálním odsuzováním brutality, která se objevuje v uměleckých dílech. Násilí v knize prý kazí lidi, a oni pak vraždí. Nonsense! Jirka za(re)citoval něco z Vodníka od jiného klasika (KJE) a přiznal se, jak ho povinná četba Kytice vyděsila a jaké šílené sny mu přivodila. Hle, tu je námět pro budoucí literární kritiky: Právě jsme odhalili skutečný zdroj literárního stylu brutálního Jiříka! Nevědomou inspiraci, protože za svého guru JWP považuje Ondřeje (Astona) Neffa, který ho oslovil svou „agresivní sci-fi“.

JWP je naštván slovním spojením „samoúčelná brutalita“. Jsou samoúčelné brambory se zelím, když píšete kuchařku? A když píšete příběh z války, ať už současné, nedávné anebo jako historický román, jak můžete brutalitu „zneužívat“? Jde jen o výrazový prostředek. Jde tedy o „účelnou brutalitu“ (můj výraz, heč), ať už čtete Kruté moře anebo Komu zvoní hrana. (A ještě jsem si vzpomněl na filmy Kladivo na čarodějnice nebo Goyovy obrazy). Když si koupíte kuchařku, najdete tam recepty, když si koupíte knížku JWP, Jiřího Pavlovského, Jiřího Kulhánka nebo Štěpána Kopřivy, najdete tam brutalitu.

JWP drsně prohlásil, že kritici, kteří o jeho brutálních knížkách píší, jenom kecají, protože nikdy žádnou nečetli, a jen píšou o tom, co o nich napsali jiní. Nečekaným bonusem přednášky bylo, že se přihlásil právě jeden kritik, který si udělal diplomku na brutalitě JWP, aniž kdy od něj něco četl. Jenom čerpal ze „zdrojů“ (internetu). Případně přeložil ze zahraničních webů, aby to pak prohlásil za svůj originální text. (Což se prý nepozná, když jde o překlad.) Nejzvláštnější na tom bylo, že byl na obě ty věci (kritika nečteného a přivlastnění si cizího textu) zjevně hrdý! Anebo projevil ironii vskutku brutální...

Další přednášející přišli představit Kladivo na čaroděje. Vlastně nepřišli, přesedli si z řad diváků ke katedře: Tomáš Němec jako moderátor a člen autorského týmu. Nakladatel Zdeněk Pobuda z Epochy. A hlavně autor prvních dvou dílů (oba už vyšly) tohoto dalšího českého literárního seriálu Jiří Pavlovský (který proslul zejména díky vydávání komiksů). Ano, bude to seriál, avšak nikoli jako A-team, spíše ve stylu „Ordinace v krvavé zahradě“. Jednotlivé díly sezóny budou spojeny jedním příběhem v pozadí, ale půjde o samostatně čitelné knížky. Však znáte televizní seriály. Knížky by měly vycházet čtyřikrát ročně, čímž budou konkurovat dřívějším řadám – Marku Stoneovi i Johnu Francisovi Kovářovi (JFK). Konkurovat ani ne tak čtenáři (si myslím), jako autory. Ale prý bylo osloveno 50 autorů, takže problém „dodavatele textu“ je vyřešen. Stejně jako problém „dodavatele ilustrací“, jímž je Lubomír Kupčík.

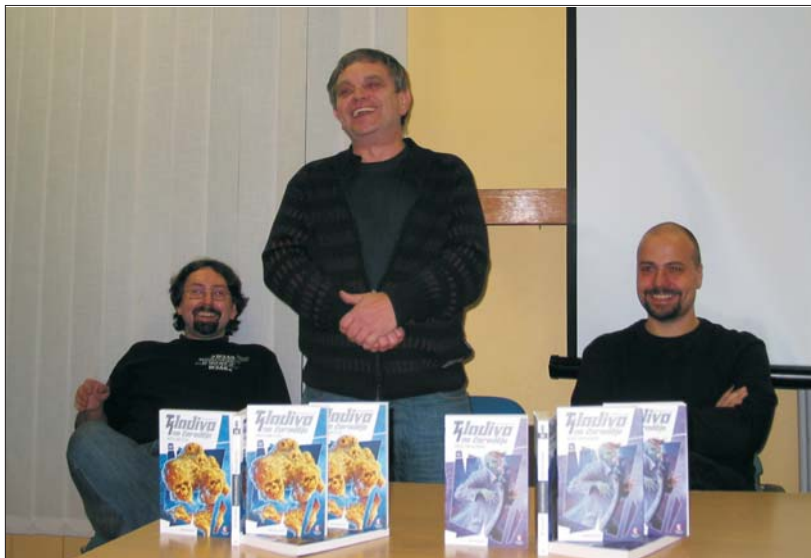
Heslo série zní: „Praha je magické město – a ta magie vás může zabít. V tom lepším případě.“ (Jak umělecky přečetl z přítomných výtisků jistý divák JWP.) Pomoci může jedině A-team, pardon, tým netradičních detektivů bojujících proti nadpřirozenu... Takže magie. Tu psát neumím, nemám ji totiž prožitou. Číst ji můžu, když je dobře napsaná. Nejspíše bude! A když děj probíhá ve stověžaté maceše a nikoli na luxusních předměstích Los Angeles, pak tím spíš...

Po vyvětrání si přesedli na horké židle další diváci: Františka Vrbenská, Josef Pecinovský a Jiří Walker Procházka. Nikoli jako spisovatelé, ale jako porotci druhého ročníku literární fantastické soutěže webového magazínu Topzine.cz a Fanzine.cz Fantastická povídka. Jde o další z česko-slovenských soutěží, tato vyhledává nové talenty, protože se do ní mohou přihlásit jen zatím nepublikovaní autoři.

Porotce zpovídal Martin Peška z Topzine.cz, přítomen byl i šéfredaktor Fanzine.cz Marek Hofman. V diváctvu bylo i sedm z osmi finalistů soutěže, již se účastnilo přes 300 autorů. Je to méně než loňských 666, ale i tak je dobré, že byla vyhlášena jen osmička, protože do Jedničky by se všichni nevešli. (A je dobře, že rozsah textu je omezen na pět stran, protože jinak by je porotci zcela určitě nestihli přečíst. I když v prvním kole z té přehrše vybírala redakce Fanzine.cz jen padesátku nejlepších.) A proč že právě osm finalistů? Když jich vloni bylo dvanáct? Právě že ne „právě“: Každý ze tří porotců (vloni tedy čtyř) si vybral ve druhém kole své tři oblíbené, a ty nominoval do finále. Z toho je vidět, jak je tato soutěž vyrovnaná, jak upozornil Pepa. Osm finalistů ale znamená i to, že mezi texty neexplodovala žádná bomba, jak zmínila Františka. Nicméně kvalita se od loňska zvedla, texty byly „velice dobré“ a vůbec ne amatérské. JWP prohlásil, že tři, čtyři z nich by šlo klidně

vydat. Můj děs ze záplavy další nastupující konkurence byl zmírněn tím, že JWP podotkl, že mezi letošními finalisty jsou tři lonští finalisté! Špička je tedy poměrně stabilní a úzká.

Porotci nám dali několik dobrých rad, jak psát (aby to mělo nápad, děj, dialogy; nevysvětlovat podrobně neznámé přístroje, neopakovat; musí tam být konflikt, když na začátku visí na zdi puška, musí se z ní na konci vystřelit...) a jak nepsat (nepopisovat prostředí, které neznám, nevymýšlet si překombinova-

Tomáš Němec, Zdeněk Pobuda, Jiří Pavlovský

ná jména, hovorový jazyk užívat jen úsporně, zbavit se vět uvozujících dialogů...)

Nejen přítomní dosud nepublikovaní finalisté stříhali ušima. (Sám jsem rád, že jsem byl přítomen a že jsem se opět poučil, i když jsem stejně nepoučitelný.)

A najednou bylo osm večer, a hlad mě vypudil ze zadýchané Jedničky, čímžto se omlouvám Mílovi Lincovi, že nemohu popsat jeho rozbor stěžejních děl fantasy doplněný pro lepší názornost divadelními scénkami. Nedožvěděl jsem se, co mají společného Hobit, pohádka o Hloupém Honzovi a staroger-mánská mytologie, ani jsem neobdivoval divadelní výkon pana Čóryho, této přední hvězdy české impoligy... Zamířil jsem k bufetu/čajovně, kam jsem zatáhl na čaj a housku i Františku Vrbenskou. A tam jsem jí vysypal své připomínky k její závěrečné přednášce dne „V tornistře žrádlo a rezervní prádlo...“ (...a když se padlo). Anotace přednášky (Jak se chová voják posledních 2 století v ozbrojené akci? Jak se liší jeho psychologický obraz podle národnosti, pohlaví, věku? Mění se při útoku nebo v zajetí? Jakou cenu platíme za adaptaci na nejtvrší válečné podmínky?) ve mně vyvolala řadu nápadů, které jsem na Františku vychrlil. Předem, abych ji pak při samotné přednášce nerušil.

A pak už jsme šli na klasický Večer fantazie s kouzelníkem. Já tedy trochu později, kouzelníka jsem nejspíš prosvíhl. Zato jsem zaznamenal skvělou tanečnici, které měla postavu plně vyvinutou ve všech směrech. Což nejdříve nebylo při tančení

ve tmě tak patrné. Patrné to bylo později, když se vlnadně (avšak stále ještě s vkusem) natřásala před vybranými chudáky, anebo když nad námi mávala mečem. Velice osvěžující! Stejně jako éterická zpěvačka v kalhotách a vrchním dílu negligé. Nejosvěžující pak bylo vyhlášení výsledků výše zmíněné soutěže Fanzine.cz. Pořadatelé nechali zažít minutu slávy každého ze sedmi přítomných finalistů, a pro každého měli diplom a dáreček. (Omluvte sníženou kvalitu snímků, protože mi na blesky už nestačila žádná z mých tří baterií.)

Ale nejdříve proběhlo předání Ceny poroty. Získala ji Jana Soukupová za povídku „Myslím, ale jsem?“. Jana se zanedlouho radovala i z třetí ceny ve čtenářské soutěži. Druhým byl s dílkem „Paroháč non plus ultra“ o generaci starší Petr Stejskal, který se vloni také prodral do finále. Je vidět, že začít psát není nikdy pozdě. (Nebo spíš změnit žánr – Petr má za sebou řadu skript.) A protože se vyvolávalo odzadu, tak už Tomáš Řezníček věděl, že letos vyhrál. Vloni byl třetí, tentokrát jeho povídku „Zpackaná mise“ (kterou zařadili porotci do finále jako poslední), hlasování čtenářů vyšvihlo nejvýš. Více o soutěži na stránkách Fanzine.cz, kde si finálové povídky můžete i přečíst. Tomáš není také žádné pachole, i když vypadá mladší, než je pořadatelé udávány věk 52. V literárním rozletu mu nebrání ani hole, o kterých chodí, ty se mu však málem zbrtily pod přívalem igelitových tašek s hodnotnými předměty, které jako vítěz vítězů získal.

A bylo půl jedenácté v noci, a to byl ten průšvih. A důvod, proč jsem celou dobu slavnostního Večera (místenka za pajku) seděl jak na jehlách, vlastně vůbec neseděl. Protože předávání cen bylo plánováno na 21:40, a závěrečnou dvouhodinovou přednášku dne, kterou měla držet Františka Vrbenská, ji organizátoři naplánovali od 22:00. Chudák paní porotkyně se ale nemohla uvolnit a nechat to na ostatních – protože všichni ostatní porotci již zmizeli. Nemůžeme jim to mít za zlé, protože někomu jel třeba poslední autobus do Štětí. A po celodenním sněžení nemusel ani dojet. Takže Františka svou přednášku o chování vojáků za války odstartovala (pro věrnou hrstku svých příznivců) až v 22:31. Ale slíbené dvě hodiny dodržela, takže jsme skončili až v půl jedné. Pomáhal jsem jí s posouváním obrázků v prezentaci, pro kterou sebrala za posledních sto let snímky válečných hrůz. Přesněji: Ty snímky patřily událostem posledního století, Františka je teď jen vybrala a seřadila do hororové kolekce. Díky mým čajovým poznámkám a prezentační dopomoci jsem směl mít i pár připomínek, tentokrát ne rušivě z publika, ale od stolku spolupřednášejícího.

Všem se ta hrozná (obsahem) přednáška líbila, ale myslím si, že nadpřirozeným silám Vesmíru ne. Posuďte sami jejich dalekosáhlého spiknutí:

Oproti loňsku končí sobotní provoz MHD o půlnoci. Přesněji: Poslední bus na poslední metro na Smíchově odjížděl dvě minuty po půlnoci. Což vyprázdnilo Jedničku kolem půl dvanácté ještě víc. (Návštěvníci conů totiž nebyvají obvykle klienty taxikářů.)

Zadruhé: V noci končil diktátorský letní čas, takže masochisti, kteří by chtěli čekat na noční bus, který jel až po třetí, by museli čekat ještě o hodinu déle.

Zatřetí: Porotce soutěže Fanzinu odvály jejich povinnosti a potřeby pryč, což ukotvilo Františku v divadelním sále, takže přišla na přednášku pozdě, a tak hodně Františkychtivých diváků zmizelo jinam. (Zdálo by se, že jde o Františčinu tradici, ale tentokrát za to nemohla. Vlastně, teď si uvědomuji – nikdy za to nemůže! Nejméně třikrát někam dorazila pozdě, protože „její“ vlak byl zdržen nějakou nehodou, nejméně jednou se pod jeho kola vrhl jakýsi blázen. A pokud je to v Praze, tak nejedí tramvaje kvůli nehodě, demonstraci nebo dobře utajeným běžeckým závodům.) Síly se snaží možná proto, aby zabránily přednášce, která vždy odhalí něco z tajemství morfologického pole.

Nu a poslední rána bylo to děsné počasí, neobvyklé na konci října: pět centáků sněhu a mírný mráz, takže nebylo jasno, zda budou vůbec různá přibližovadla jezdit! Navíc mě vyděsila telefonátem žena, která varovala, že na naší náhorní planině je krutá námraza.

Naštěstí proti spiknutí temných sil (DPP, změna času, organizátoři, studená fronta) pracují i síly dobré, a pro Františku jsem měl přichystán odvoz na její rodné nábřeží našim rodinným vozem. Protože mi na oplátku pomohla s vykopáním auta ze sněhové závěje, mohli jsme již po drobné desetiminutovce vyrazit. Takže letošní tradiční FanCity pro mě skončila až dole u Vltavy. Jel jsem pak nadšeně na naše Lužné hory a užíval si toho, že vozovka byla sice mokrá, ale beze sněhu. A hlavně – ostatní účastníci nočního provozu jeli mimořádně jako s hnojem. (Námraza byla pouze na chodnících.) Až při kosmickém stoupání po Radlické jsem si uvědomil, že jsem se letos vůbec nestihl podívat na pařany, a ani neokusil, co vlastně je ten CraftCon. Možná proto, že jsem tu z celkem čtyř dní podujatí strávil jen fantastickou sobotu. A věrně se držel linie Fanzine.cz na Jedničce, a to tak silně, že jsem ani nechtěl mor! Odskočil jsem jen na oběd a večeri, a – ó, jaká škoda! – jsem vůbec neochutnal zárazy místní cukrárny.

A přítom se s ní, s Červeným salonkem i s celým Kulturním Centrem Novodvorská nejspíš už na příštím FanCity nesetkám. Ale s tím společenstvím lidí – kteří jsou ve skutečnosti tím conem! – tak s těmi ano.

Už se těším.

Jan Kovanec

Psáno pro Sarden a Interkom, poprvé vyšlo na samanovodou-pe.blogspot.cz

Mezi Mrštíkem a Němcovou

Z knihovny Korejské univerzity
zahraněních studií

VARTACON 2012

Vždy si hovorím, že aktuálny Vartacon (VC), na ktorom sa práve nachádzam je môj posledný, ale potom sa vždy nejaký dopokopem k tomu, aby som išiel aj na ďalší...a potom zas na ďalší a tak ďalej...Tak to bolo aj tento rok, a tak to asi bude aj na ten budúci.

Cesta mi prebehla v pohode, čítanie knihy vo vlaku síce nie je jednoduché, ale tá čo som si vzal so sebou (Jeffersove Temná tajemství Vatikánu) bola zaujímavá, takže som ju pustil z ruky až kdesi v Hronskej Dúbrave. V BB bolo všetko po starom, vlastne ešte lepšie, lebo Mirko Páříčka ma dostihol už na moste cez Hron. Na Žltom piesku sme našli veselú nitriansko-bratislavskú partiu, naložili Dášku a vyrazili hore.

Cestou sme sa ešte zastavili po nejaké veci u Mirka na dome a ja som nakoniec neodolal a vošiel dnu. Má ten domček veľmi pekne zrekonštruovaný a zariadený. Podkrovie som ne navštívil, to preto, lebo som nevedel odísť z obývačky. Tej kraľuje obrovské farebné akvárium a – Mirkova knižnica! Ostal som pred ňou stáť v nemom úžase, takú úžasnú zbierku sci-fi a fantasy kníh som ešte nevidel. Tipoval som ju na takých 2000 zväzkov a to neboli ani zďaleka všetky. Ďalšie vraj má uložené inde. Zoznámil som sa aj s Mirkovou priateľkou Božkou a ich havinkou Baškou.

Cestou nás dohonal Ondřík Krug a aby som trochu odľahčil Mirkovu Fabiu, pri rampe som presadol do jeho C4.

Na hvezdárni to už začínalo žiť. Neviem, dokedy trval piatkový opijáš, ale asi nie moc dlho, lebo väčšina zúčastnených už bola hore. Tak som sa zaradil do všeobecného vartaconského virvaru, pokecal s kadekým, porobil nejaké fotky a trochu pomohol aj pri prípravách na guláš.

Od začiatku rezonoval celým VC problémik – ako to zlaďiť a zorganizovať, aby sa všetko stihlo do hokejového zápasu Slovensko-Česko, ktorý začínal o 17.30. Sotva sa totiž na hvezdárni našiel niekto, kto by ho nechcel vidieť. Ale nikto nechcel ani prísť o sfingo, guláš a ostatné typické vartaconské atrakcie. Ale nakoniec sa skoro všetko stihlo.

Porada sa tentoraz konala v – bare! Bolo tam trochu zimšie a trochu menej miesta ako v klubovni, ale v tej sa zhromaždila skupina priaznivcov hokeja a pozerali zápas Rusko-Fínsko. Na porade sa nás zišlo hodne, vlastne sme tam boli zástupcovia všetkých fungujúcich slovenských SF klubov – Lucia „Lulu“ Bocková za domáci KPVPVF, Peťo Zvalo za nitriansky BELIT, ja za ORION, Martin „Roger“ Králik zastupoval bratislavské kluby QUASI a PLANÉTA OPÍC, Katka „Crankie“ Bajziková za SPOLOČENSTVO TOLKIENA, Dáška „Včielka“ Mehešová bola tiež za dva bratislavské kluby SFÉRA a SINUSOIDA, Mirka „Elendilka“ Klempová za SCIFI GUIDE, Maťo Kohár tu bol za dolnokubínsky klub UNICORNUS, Robo „Win“ Žitňan zastupoval združenie ANIME CREW a po dlhšej prestávke sa dostavili aj košičania, presnejšie jeden košičan – Rišo „Krtko“ Sokol bol vyslancom sfk 451°F.

Poradu začala Lulu a najprv sme referovali o našich kluboch. V BB je situácia podobná ako po iné roky, ale keď treba robiť VC tak sa vedľa zbúchnúť a pripravia to skvele.

Nitrančania fungujú skôr latentne, hlavne chodia spoločne na veľké cony, však aj v BB boli v skoro plnej zostave.

Náš **ORION** pracuje permanentne, stretávame sa, debatujeme, pozeráme filmy, akurát vydávanie fanzinu sme už vzdali.

QUASI je tiež funkčný klub, jeho členovia sa stretávajú obvykle v utorok v nejakom podniku, čo je však dôležité, Roger začal skutočne vydávať internetový časopis JUPITER, doteraz vyšli tri čísla – teda vlastne dve riadne + nulté. Je to zaujímavé čítanie, keby vychádzal aj tlačene, určite by bol dobrou náhradou za FANTÁZIU. Venuje sa totiž nie len literárnej (poviedkovej) tvorbe slovenských autorov, ale aj daniu vo fannome a jeho osobnostiam.

Spoločenstvo Tolkiena funguje už desiaty rok. Jeho členovia sa síce stretávajú nepravidelne, zato však organizujú vydarený con – SLAVCON (a pomáhajú aj pri organizácii IC). Hlavné SC2012 bol mimoriadne vydarený, navštívilo ho vyše 600 ľudí. Na moju otázku, prečo ho presunuli do luventy mi Crankie odvetila, že to bolo lacnejšie. Škola na Kvačalovej už nevedela čo má pýtať a jej požiadavky začali byť prehnané. Zatiaľ však nie je isté, či aj ďalší SC bude v luvente. Uvidí sa podľa situácie na Ministerstve školstva, ktorému dom mládeže patrí.

SFG vlastne ani nie je klubom, je to občianske združenie, ale funguje ako klub s tromi desiatkami členov, ktorí sa stretávajú pravidelne v utorok. Spolupodieľajú sa na organizácii Kozmodromu a Istroconu.

Klub **Sféra** je jeden z najstarších na Slovensku. Kedysi v polovici 80-tych rokov ho zakladal dnes už, žiaľ, nebohý Vlado Srpoň. Dnes ho vedie Včielka ale celkom spokojná nie je. Na schôdzky chodí 5-6 ľudí, ale dosiahla aspoň to, že sa fakt aktívne zapojili do hodnotenia Ceny Karla Čapka a zaslali 41 hodnotení, čo je dosť. Druhý klub, ktorý zastupovala – **Sinusoida** – síce existuje a nejakú sa nevie rozhybať.

Košický klub **451°F** funguje, ale už len na akejsi rodinnej bázi. Na stredajšie stretnutia chodia členovia aj s rodinami, takže sa ich schádza pomerne dosť, bežne aj 20 duší. Trávia spolu dovolenky, chodia korporatívne do kina a pod.

Oravčania tiež fungujú, aj keď sa tiež tak trochu trápia. Klub **Unicornus** sa stretáva raz za mesiac v Oravskej knižnici. Má 14 členov, ale na schôdzky chodia 5-6. Obvykle hrajú stolové RPG, ale organizujú aj akciu s názvom Noc v knižnici, tento rok bude 8.júna.

Najdlhší prejav mal Win, ale na druhej strane mal čo povedať, lebo činnosť **ANIME CREW** je fakt bohatá. Toto združenie tiež funguje už desiaty rok, má cca 20 členov, ktorí sa stretávajú v jenom podniku v Auparku. Už niekoľko rokov organizujú Istrocon/Comicsalon, ktorý je najväčším slovenským conom. Začali tiež robiť Anime Show a Manga Fest, venované typickému japonskému literárnemu (?) fenoménu, ale napr. minulý rok organizovali aj festival ADVIK v Prahe! Je to akási česká obdoba bratislavského Comicsalonu. Mali s tým vraj dosť problémov, hlavne s nedisciplinovanosťou tínedžerských účastníkov, ktorých bolo treba spacificikovať a upokojiť. A podarilo sa im to ak, že budú robiť Advik ja tento rok v júli.

Po vystúpeniach vedúcich klubov sa ujala slova Lulu a zreferovala o EUROCONe, ktorý sa konal koncom apríla v chorvátskom Záhrebe. Podarilo sa dať dokopy 10 členů česko-slovenskú výpravu, ktorá sa však ani v tom dave nestratila. Fani z celej Európy žasli hlavne nad tým, že náš fandom je vlastne stále česko-slovenský, hoci sme sa už dávno ako štáty rozdelili. Pravda, Lulu a Darth Zira odprezentovali každá svoju časť dvojdielnej prezentácie, ktorou fandom predstavili svetu. A nestratili sme sa ani pri udeľovaní cien – Pavel Weigel sa stal najlepším prekladateľom, najlepšiu dramaticú prezentáciu predviedol Divadelný spolok Kašpar a Lucia Droppová dostala Encouragement Award, čo je akási cena na povzbudenie.

Samozrejme, EC bol veľká akcia s tisíckami účastníkov, dobrým organizačným zabezpečením a atraktívnymi hosťami. Na budúci rok sa bude táto akcia konať v ukrajinskom hlavnom meste Kyjeve, v roku 2014 bude v Dubline, a bude voľne nadväzovať na WORLDCON, ktorý bude v Londýne. Podrobnú reportáž z pera Joža Pastuchu nájdete na Facebooku, reps. na fantasyplanet.cz.

Ďalším bodom porady bol PARCON/ISTROCON2012, ktorý opäť robí Win so svojou partiou. Novinkou bude tzv. fandomská miestnosť, ktorú bude riadiť Roger. Chce si pripomenúť napr. 25. výročie Istroconu, ale hlavne osobnosť Vladu Srpoňa, ktorý stál pri ich začiatkoch. Mal by to byť akýsi večer Fandomu, kde sa bude nie len spomínať, ale budú sa aj udeľovať tradičné parconské ceny.

Win tiež dosť podrobne hovoril o možnostiach ubytovania v hoteloch a ubytovniach v okolí Istropolisu, ďalej o stravovaní účastníkov formou bufetov priamo v budove IP. Ubytovanie si môžu účastníci zabezpečiť priamo pri prezentácii na internetovej stránke, ktorá začína 1. júla. Tak to nesmiem zmeškať, lebo chcem byť na večere Fandomu, a to by som sa už do NZ nedostal.

Hostia PC/IC ešte nie sú úplne známi, určite tam má byť poľský spisovateľ Andrzej Pilipiuk, ďalších má zabezpečiť japonská ambasáda, ale čo budú zač Win nevedel. Asi nejakí autori anime a mangy. A možno nejakí samuraji ...alebo žeby gejšy?

Ako som už spomenul, na Parcone v BA sa budú udeľovať tradičné ceny, o ktorých sa hlasovalo na porade v Březeve. Pagi Holan predložil návrhy na Mloka – kandidátmi boli Martin Koutný, Franta Novotný a – Vašek Pravda. Hlasovali sme a s prehľadom to vyhral Franta Novotný. Za M. Koutného som hlasoval iba ja jediný, za Vaška nikto. Budú sa tiež udeľovať ceny In Memoriam – dostanú ich Vlado Srpoň a Pavel Velinský. No a nakoniec som z Dárečka vypáčil aj meno nového držiteľa ceny Ludvík – bude ním Jano Žižka z Piešťan!!

Prejednali sme aj to, kto by mal tento rok dostať cenu DRÁK. Po vlnajšom trapase s Al'akšom, ktorý na Fénixcone Lulu tak bravúrne zvládla, bola trochu nervozita, ale nakoniec to dopadlo dobre, hlavne pre Rogera. Sošku dráčka dostane na IC napr. za vydávanie časopisu Jupiter, ale aj za vydanie zbierky poviedok Farby strachu. A vôbec za všetko čo pre fandom robí.

Predposledný – hodne krátkym – bodom porady bola voľba Rady fandomu, ktorá bola odsúhlasená aklamáciou, takže v nej ostávajú tí istí čo minule, čiže Lulu, Elendilka, Crankie,

Win a Roger. Prezidentkou ostala Lulu, ktorá úplne na koniec porady ešte vyzbierala členskú.

Vyšli sme uzimení z baru a vystavili skrehnuté údy snečným lúčom, ktoré hriali ozaj intenzívne. Pomaly ale iste sa dokončoval guláš, skončil aj zápas Rusko-Fínsko. Inak, porada bola pravidelne prerušovaná vstupmi Dárečka, ktorý nás informoval o stave a bol stále viac sklúčený a sklamaný – veľmi dluhoval Fínom. Voľnú chvíľu som využil a hodil reč so Sáškou Pavellovou a trochu sme si vyjasnili postoje čoby porotcov súťaže Zo sveta Pohrobka, do ktorej nás zaangažoval Števo Konkol. No, máme dosť rozdielne názory, ale iste sa nakoniec nejak dohodneme a určíme víťazov. Potom som vyliezol na vežu hvezdárne urobiť pár fotiek. Ten výstup bol mierny adrenalín kombinovaný s Faktorom strachu – na schodišti bola úplná tma a človek netušil, kam stúpa, či mu pod nohy neskočí nejaký chlpatý netvor.

Guláš bol ako obvykle chutný, taký chutný že podaktorí si išli dať dupľu. K tomu Ondřík Krug čapoval bystrické pivo za smiešnych 0,70 eur, no skrátka paráda. O piatej poobede sme rozbehli klasické Sfingo, pri ktorom sme sa skvele zabavili a potom ... potom už bol hokej. Zasadli sme v klubovni a sledovali bratovražedné derby Slovensko-Česko. Jediní, koho hokej nezaujímal boli deti, ktoré sa tešili na papaciu súťaž. Nič ich neodradilo od toho, aby zasadli k stolu na terase a pustili sa do konzumovania čokoládových sušienok. Kedy sa konali ďalšie kolá papacej súťaže neviem, ale asi až po hokeji.

Ten sa celkom dobre vyvíjal spokojnosti prizierajúcich sa. Domáci sme boli v jasnej prevahe – z Česka prišli vlastne len štyria kamaráti: už spomenutý Dáreček, Pagi Holan a Darth Zira s priateľom. Ale k nijakým konfliktom nedochádzalo, aspoň nie počas prvej tretiny. Už vopred som sa dohodol s Ondříkom, že ma cez prvú prestávku spolu s Dáškou Mehešovou zavezie do mesta. A tak sme sa hneď po siréne zdvihli, nasadli do C4 a vyrazili dolu. Na stanicu som dorazil s veľkým predstihom (Dáška vystúpila pri Žltom piesku, kde ju prevzala Crankie), ale aspoň som mal dosť času kúpiť si lístok, zísť si na skutočný záchod a oddýchnuť si na slniečku. Na rádiu v mobile som sa potom zúfalo snažil naladiť Sro 1, kde dávali priamy prenos z hokeja. Ale nedarilo sa mi to, v sluchátkach sa mi ozývali kadejaké pazvuky, z ktorých som vyrozumel len toľko, že stav je 1:1 na konci druhej tretiny. Znechutený som to vypol, nemalo zmysel trápiť baterku v aparáte. Nakoniec som to vyriešil tak, že som po odchode zo Žiaru nad hronom zavolať Mirka Páricku a on mi oznámil onu skvelú správu – budeme hrať o zlato z Rusmi!

No, VC 2012 hodnotím ako skutočne vydarený. Bolo nás síce o čosi menej ako vlni. Českých kamarátov prišlo málo aj preto, lebo práve 19.5. sa v Prahe udeľovali ceny Akadémie. Ale aj domácich bolo menej, asi kvôli hokeju. Inak, chvíľu hrozilo, že ho ani neuvidíme – chalanom sa úspešne podarilo znefunkčniť úplne nový plazmový TV (127 cm), ktorý dostala hvezdáreň, ale potom Mário Bánsky doniesol vlastný TV, ktorý bol síce menší, ale poslušný. Každopádne, atmosféra bola skvelá, priateľská a veselá. Tak nech je taká aj na budúci rok. A dúfam, že sa mi podarí do nej zapojiť.

Ondro

Pod nebesy jsou trhliny, kterými vniká do světa smutek

Pod nebesy kanadského spisovatele Gavriela Guye, který se na začátku října zastavil v Praze, je prezentováno jako velkolepá historická freska ze staré Číny. Konkrétní pozadí příběhu tvoří vzpoura An Lu-šana, generála turkického původu, která vypukla v roce 755 n. l. a málem smetla dynastii Tchang.

Bylo by ovšem chybou pokládat román za pouhou, byť sebelepší žánrovou záležitost. Jedná se totiž o jednu z nejlepších letošních knih, která uspokojí čitele jak dějem a zvraty nabitých příběhů, tak náročnější čtenáře.

Mnohé slibuje již zápletka, která začíná tam, kde (a kdy) jiní a průměrní autoři končí: na bitevním poli. Lépe řečeno na místě, které bylo bitevním polem před dvaceti lety a kde padlo na čtyřicet tisíc lidí. Právě sem, k jezírku Kuala Nor na pomezí říše, přichází Šen Tchaj, druhý syn slavného generála, aby na památku zesnulého otce po dva roky den co den pohřbíval mrtvé bez ohledu na jejich národnost. Společníky jsou mu pouze vojáci z obou stran hranic, kteří jej zásobují, a hlasy opuštěných a zapomenutých mrtvých.

Jednoho dne však přichází změna v podobě podivuhodného daru – za nepřátelského vládce provdaná kithájská princezna mu věnuje dvě stě padesát koní z plemene tak vzácného, že již jedno jediné zvíře vás postaví na roven šlechticům. Dvě stě padesát... to je nepředstavitelné množství a s největší pravděpodobností i rozsudek smrti. A tak se Šen Tchaj vydává na cestu k císařskému dvoru, kde bude muset čelit nejen intrikám, ale i střetu s bratrem, který nyní slouží samotnému prvnímu ministru – muži, který si přeje Šenovu smrt.

Cesta Šen Tchaje do hlavního města, která tvoří hlavní dějový oblouk (doprovázený podobně přímým putováním jeho sestry provdané za nomádkého vůdce), se může zdát až primitivním způsobem, jak vrstvit události. Ve skutečnosti je to ale způsob účelný a s hlubším smyslem, než by se zdálo. Obraz cesty je jedním z hlavních symbolů čínského myšlení a postihuje oba extrémy, jejichž prolínání tvoří samotné jádro tchangské kultury – tedy touhy po meditaci v přírodě a zároveň nutkání být v centru říše, u dvora.

A tak je cesta vším, co Kay potřebuje, aby své postavy zapletl do sítě intrik, náznaků, plánů uvnitř jiných plánů, rafinovaných rozhovorů, mnohoznačných gest a zlomených srdcí... ale především k tomu, aby vykreslil tchangskou Čínu živěji než jakýkoliv jiný historický román, na který si vzpomenete. Což je o to podivuhodnější, že se Pod nebesy v tchangské Číně neodehrává.

Příběh utkaný z historie

V příběhu jasně rozeznáme okolnosti a průběh již zmíněné vzpoury, navštívíme známá místa (jako např. císařské hlavní město) a narazíme na postavy, v nichž odhalíme nejen slavného básníka Li Poa (aneb „Nesmrtelného ve vyhnanství“), ale i slavnou konkubínu Jang Kuej-fej. Kay ovšem důsledně pozměňuje názvy a jména, stejně jako mírně upravuje velké dějinné události, takže poznámka jedné z postav „toto je jiný svět“ získává na důležitosti.

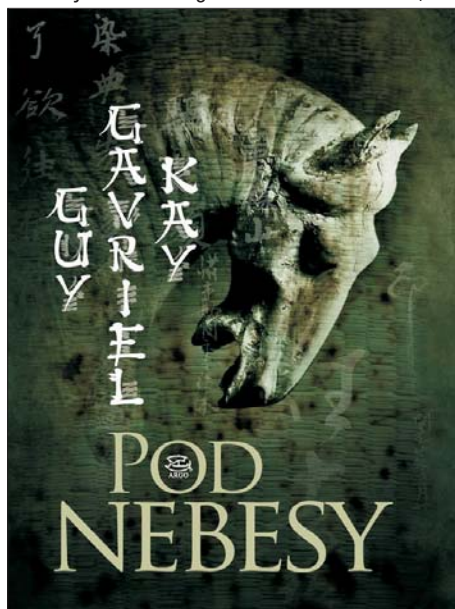
Kayův přístup k historii totiž není podmíněný pozitivistickým hromaděním údajů a obdivem k „velkým“ událostem a datům. Ty jsou zde skutečně pouhým pozadím, s nímž neváhá Kay libovolně manipulovat. Například o velkých bitvách se čtenář dočte pouze formou jakéhosi komentáře (případně odhalíme jejich následky – jako v případě Kuala Noru) vševedoucího vypravěče, který s ironií i smutkem neváhá citovat pozdější historiky.

O to větší pozornost je věnována komorním dramátům (a tragédiím) li-

dí, kteří se sice ocitají ve středu událostí – a dokonce je svými činy úmyslně či mimoděk podnítili –, ale nemají již na jejich vývoj vliv, jsou jim vydáni napospas a jejich akce má často význam morálně silného, ale sebezníčujícího gesta. Skrze jejich osudy se pak Kay dostává k zachycení atmosféry doby, její podstaty, která se odráží především v kultuře a mentalitě. Vytváří tak paradoxně mnohem reálnější a plastičtější obraz minulosti, než by bylo jinak možné.

Ne nadarmo jsou některé z autorových starších knih věnovány členům francouzské školy annales a jejím soupeřům – jmenovitě Georgi Dubymu (Kay zpracoval především jeho zamýšlení nad zrozením trubadúrské poezie z teologických disputací o hodnotě ženských slz) a Carlo Ginzburgovi (od nějž využil slavnou studii o benediktincích, tedy lidech narozených „v košilce“).

Kay bere tradičně pojetí dějiny (tedy ty politické) jako příliš svazující. Proto také většinu svých starších historických románů umístil do alternativních světů. Vždy jsme jasně poznali zdroj inspirace (renesanční Itálie v Tiganě, roztržštěná cívovská Španělsko ve Lvech z Al-Rasanu či Byzanc císaře Justiniana v Plavbě do Sarantia), ale zároveň bylo jasné, že svět je jiný, což velmi často symbolizoval motiv dvou měsíců. Zajímavé ovšem je, že v Pod nebesy je výslovně řečeno, že měsíc je pouze jeden a svět se dvěma je toliko možností, nezachytitelným snem.

Věčný básník pomíjivosti

Stejně jako mnoho dalších věcí, i tato zdánlivě nevinná poznámka má u Kaye více čtení. Jednak se Pod nebesy zatím nejvíc hlásí k nefantastickému mainstreamu a jednak odkazuje na smrt Li Poa (údajně utonul, když se opilý snažil obejmout „druhý měsíc“ – tedy odraz na vodní hladině) a důsledně příběh propojuje s čínskou básnickou tradicí. Toto propojení je přitom vysledovatelné na několika úrovních.

V první řadě se jedná o na Západě populární a mnohdy vysmívanou skutečnost, že poezie byla vyžadována u úřednických zkoušek a byla ceněna více než co jiného. Za druhé se jedná o využití Li Poa coby postavy (respektive historek spojených s tímto slavným básníkem) a citace slavných tchangských básní. Vše však přebíjí třetí rovina – samotný jazyk příběhu. Kay koncipuje celé scény jako čínskou báseň v próze a důsledně dbá, aby se neustále vracely klíčové předměty, materiály a scénérie spojované s tehdejší Čínou.

Případně zakončuje klíčové scény, ale i kapitoly v podstatě osamoceným výjevem, jehož míra souvislosti s dějem je čistě na čtenářově naladění a vcítění do postav. Třetí část knihy, během níž dojde k vyhocení situace, je tak ukončena poznámkou, že jistá žena zrovna tančí pro císaře Kitháje. Jindy Kay opakovaně v různých obměnách připomíná myšlenku, že život občas přináší nečekané dary...

Pod nebesy je proto nejen fascinujícím příběhem, ale také souborem silných obrazů, které zkoumají pomíjivost krásy i věčnost lidských snů. Prokletím Kayových postav je často skutečnost, že „přežijí“ – zůstanou mezi troskami krásy a vznešenosti, které zničily hloupost a netolerance; jsou však zároveň svědky a pamatují si jas velkých činů a lidí. Kay ví, že „pod nebesy“ (což je obraz spojený nejen s čínskou krajinnou malbou, ale i myšlenkou vyhnání lidí z hájemství bohů do světa utrpení a nespravedlnosti) se odehrávají tragické a strašlivé věci. Není snadné napravit porouchaný svět a jeho romány pravidelně lárou srdce postavám i čtenářům. Nejedná se však o laciné ždímání emocí, ale o katarzi vyvěrající z osudovosti vyprávění.

Předsudky a deformace

Jako jeden z mála autorů si může Kay podobný přístup a ignorování happy endů dovolit. Psaní jedné knihy věnuje vždy několik let strávených pilováním stylu a sbíráním informací – přičemž velkou roli zde hraje právě studování poezie, tedy umění spojeného primárně s emocemi a atmosférou. Sám autor přiznává, že právě ona byla jeho vstupní branou do doby Tchangů, ale jako inspirace posloužila už u Plavby do Sarantia (v díle Williama Butlera Yeatse).

Kay sám poezii navíc i psal a výsostně poetický, symbolický jazyk stál i u počátků jeho literární kariéry, kdy nejprve pomáhal editovat mytologický Silmarillion Johna R. R. Tolkiena a posléze publikoval jednu ze zásadních posttolkienovských fantasy (trilogie Fionavarská tapisérie je občas brána jako naprostý protiklad jeho pozdějších děl, nicméně sám Kay její svět nikdy zcela neopustil).

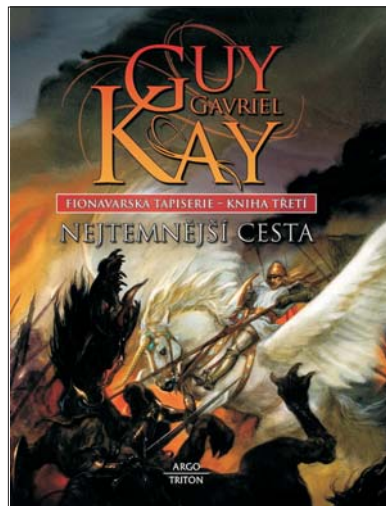
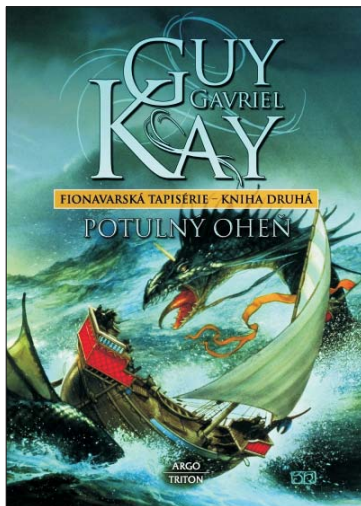
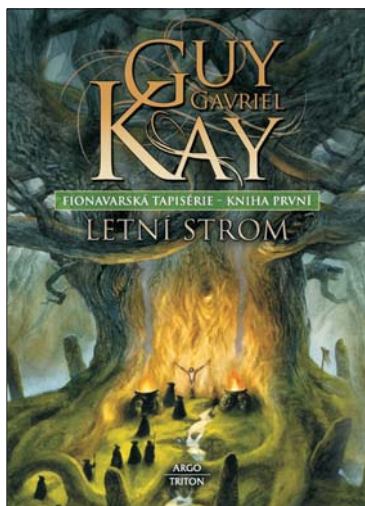
Paradoxně díky výše zmíněné kvalitě svého jazyka (a vypravěčství nezaloženého na opakujících se vzorcích plných klíšů) je u nás Kay poměrně nešťastným autorem. Jeho knihy často narážely na nepochopení publika navyklého jednoduché žánrové zábavě či šly přímo proti čtenářským očekáváním (ne-přijetí Fionavarské tapisérie by si dokonce zasloužilo samostatnou studii na téma předsudků a deformace čtenářských očekávání).

Nakladatelství Argo tak jistě patří díky za důvěru, kterou v Kaye vložilo. A protože je z výše uvedených vazeb románu na poezii a jeho propojení s evokací obrazů a doby jasné, že bez kvalitního překladu by vydání knihy v podstatě nemělo smysl, patří velký dík i Richardu Podanému, který zachoval duši knize, jež zatím letos nemá co do působivosti a schopnosti vzbudit silné emoce takřka konkurenci...

Boris Hokr

recenze vyšla v kulturní rubrice online deníku Aktuálně.cz

Gavriel Guy Kay: Pod nebesy. Přeložil Richard Podaný. Argo, Praha 2012. 480 str. 398 Kč.

...až za poslední pomezí říše

*Světlo tak jasné před mým ložem
vypadá jako vrstva ledu.
Když zvednu hlavu ku měsíci,
ležím a myslím na domov.*

(str. 21)

Přibližně ve chvíli, kdy píšu tato slova, probíhá v Paláci knih Luxor v Praze beseda a autogramiáda s Guyem Gavrielem Kayem, obyčejným chlapíkem z Kanady, kterého jednoho krásného dne napadlo, že vytvářet nové světy by nemusela být špatná práce. Představuji si to nějak takhle: autorovi je vyhrazena obrovská místnost, v jejíž zadní části stojí uprostřed zdobený trůn. Před vstupem do místnosti hlídají kamenní lvi (že by *Lvi z Al-Rassanu?*), na stěnách visí gobelín, z jedné strany s výjevy z francouzské Provence (pozoruhodně se podobají některým scénám z *Písně pro Arbonne*), na straně druhé je zachycena *Plavba do Sarantia*; za trůnem visí třetí gobelín, na něm pak výjevy z báje říše s povědomým názvem *Tigana*. Místností prorůstá mohutný *Letní strom*, kolem něj se vznášá a poletuje *Potulný oheň*. Než přijde sám Mistr, *Pán císařů*, tančí pro pobavení diváků krásná *Ysabel*. A jen ten, kdo se zahledí do stínů v rohu místnosti a vydá se zrakem po *Nejtemnější cestě*, postřehne tkalcovský stav a za ním záhadného Tkalce, nápadně podobného G. G. Kayovi, kterak vplétá nitky osudů do plátna života. A to vše se, samozřejmě, odehrává *Pod nebesy*.

Pod nebesy, smyšlený (ani bych nenapsal „fantasy“) román stojící na historických událostech, je mohutnou epopejí o Číně osmého století našeho letopočtu. Kay nastudoval slušné množství materiálů, ptal se historiků, zkoumal knihy o výtvarném umění té doby, ale i o koních, Hedvábné stezce nebo čínských kurtizánách. S takovýmto arsenálem se společně s autorem vydáváme na cestu tak trochu Čínou za časů tak trochu dynastie Tchang při tak trochu An Lušanově vzpouři. A nevim, jestli toho „tak trochu“ není moc. Nevím také, zda byl G. G. Kay někdy v Číně. Nicméně ať píše o Číně kterýkoliv západní autor, přenést čínský (východní?) způsob myšlení na naše vnímání světa prostě není možné – postavy se mohou chovat tak, jak si představujeme, že se na Dálném východě chovají/chovali, ale jak my, tak autor pořád myslíme západně, vidíme ten vzdálený svět vlastní optikou. Nic, ani to, že jsem v Číně strávil nějaký čas, mě nepasuje do role soudce, ale o neodbytný pocit západní optiky se podělit musím. Uvedeme-li tento souboj reality a fantazie, můžeme přikročit ke knize a dostat se k vlastnímu přiběhu.

*Západně od Železných vrat,
západně od Jadeitové brány
nebudou žádní staří přátelé...*

(str. 45)

Šen Tchaj se po smrti svého otce, slavného generála Šen Kaa, rozhodne uctít otcovu památku tak, že se odebere k jezeru Kuala Nor a dva roky pohřbívá ostatky padlých. U jezera totiž Šen Kao vedl kdysi bitvu s Tagury, nepřáteli Kitháje, ve kte-

ré padlo přes sto tisíc vojáků. Nyní vládne mezi Kithájci a Tagury mír, obě strany se sklání před Tchajovým činem a tak, aby se nepotkali, mu z pohraničních pevností vozí zásoby, aby v drsné divočině přežil. Mír byl zpečetěn tím, že se dcera kithájského císaře přivdala do Taguru. A tato dcera způsobí Tchajovi nemalé obtíže – věnuje mu totiž na důkaz úcty sardské koruně. I jeden je v Kitháji vyvažován zlatem. Pět by bylo nepřestavitelné bohatství. Tchaj jich dostane dvě stě padesát. A teď babo radě...

Ústřední zápletka je úchvatná – neobvyklá, inteligentní, lákavá. Šen Tchaj je zajímavou postavou, a přestože většinu děje zvládá s elegancí superhrdiny, je uvěřitelný. Velmi dobrý je i obraz Kitháje, jejích vrstev a jejího uspořádání. Z tohoto nejvíce do popředí vystupují dvorské intriky spojené se zdvořilostními frázemi a úředními postupy, nad kterými by všem byrokratům zaplesalo srdce. Hlavnímu hrdinovi dělá společnost básník S'ma C'an (tak trochu Li Po), kniha je prošípaná kratšími básničkami (jde o starou čínskou poezii – srovnajte úryvky, kterými začíná a končí tato recenze; zde je na místě také výtka k překladu: nebylo by lepší použít některý z již existujících překladů čínské poezie?) a úryvky z čínské filosofie, zejména z taoismu. Ale tak rozsáhlé dílo se nutně musí vypořádat i s nedostatky.

*Nikdo nesmí spočítat přátele
a říct, že jich má dost.*

*Kdyžs odcházel, lámal jsem větvičky vrby,
a moje slzy padaly na zem s listím.*

(str. 114)

Prvním problémem je syžet. Určitá roztržitost děje je pro Kaye typická; zde ovšem autor zachází do extrémů. Je to jako skládat ohromnou mozaiku, kousek po kousku. U ostatních Kayových knih jsem tu mozaiku skládal rád a ona se postupně vyloupla v nádherný obraz. V *Pod nebesy* dostal obraz jasné kontury brzy, ale další dílky jako by jej zakalily a znehodnotily. Skládat tuto mozaiku nebyla radost. Ale nebylo to ani utrpení. Nejvíce se to podobalo práci. Místy radostné, místy úmorné, ale stále práci. Kay například udržuje čtenáře v napětí, ale pomáhá si při tom nedovoleným způsobem. Zhodnoťte sami:

„Hm? Vážně? Co ty o tom víš?“ Připadalo mu, že jeho protějšek je k vzteku klidný. Bytsan po něm loupil očima. „Ne mnoho, ze své pevnůstky, jejímž velením mě poctil král. Jen jsem s tebou souhlasil.“ Odmíchl se. „Tak chceš slyšet, co jsem měl za návrhy, anebo ne?“

Tchaj sklonil oči. Cítil se trapně. Přikývl. Sám nevěděl proč, ale sundal si slamák a stál bez něj pod jasným sluncem vysoko na nebi. V dálce byly pořád slyšet sekery.

Bytsan mu pověděl, co napsal ke dvoru a jaké rozkazy mu došly jako odpověď na to. Vypadalo to, že dostal svolení svůj návrh provést, ale stálo ho to postavení v pevnosti v průsmyku.

(str. 35)

Na dalších stranách proběhne jeden z drobných dějových zvratů a chvíli je děj vyprávěn z pohledu vedlejší postavy. K řečenému se opět dostaneme na straně 60, kde se dozvíme, že návrhy jsou dva, a zazní věta *Oba Tagurovy návrhy byly dobré*. Co se skutečně děje, zjistíme až o dalších deset stran dále. Tohle se v *Pod nebesy* stane několikrát – a nevede to ke zvýšení napětí, ale ke ztrátě zájmu. Odboček, nových postav a zápletek je přespříliš. Ani další postavy (snad s výjimkou Š'ma C'ana) nejsou příliš životné, zajímavé či chytlavé a například linie Tchajovy sestry je až na pár drobných nápadů a výjimek vyloženě nudná.

Pod nebesy není to nejlepší, co Kay napsal. Místy je to rozvleklé a jsou tam hluchá místa. Nicméně stále je to nadstan-

dard. Kay je skvělý vypravěč a mohutnou řeku příběhu dokáže svést do koryta lemovaného nádhernou krajinou, jakkoliv zůstává několik slepých ramen. A stejně jako *Pod nebesy* není zásadním krokem vedle, doufám, že i sál z mých představ s aspekty Kayova díla se bude i nadále rozrůstat – ostatně, na to, co má dále v plánu, byl při debatě zcela jistě tázán...

*Na bílém loži probouzím se tich,
svítí to měsíc – či sem napad snít ?
Pozvedám hlavu: hledím na měsíc,
skláním ji: myslím na zem otců svých.*
(Li Po, překlad B. Mathesia, 1925)

Hodnocení: 65%

Jan Křeček

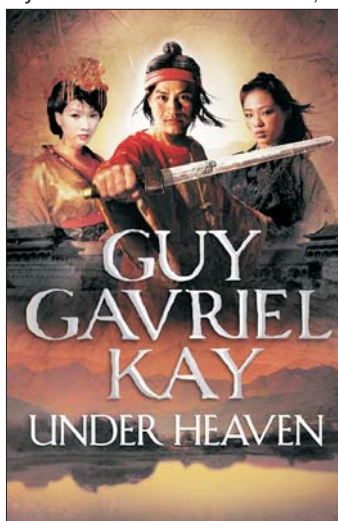
Pod nebesy se hroutí starý svět

Jsou místa, kterým se smrtelník raději vyhne. U Kuala Noru leží vybělené kosti čtyřiceti tisíc mužů padlých v kruté bitvě a jedinou živou duši na tomto místě je Šen Tchaj, který přišel uctít svého mrtvého otce poslední službou všem bezejmenným vojákům. Po dva roky jim ve dne hloubí hroby a v noci naslouchá hlasům jejich duchů. Jenže jeho konání vidí i živí, a zatímco z jedné strany přichází ohromný dar, z té druhé smrt. Svět, který nechal za zády, ho už volá zpátky... Tak začíná příběh hlavního hrdiny románu Guye Gavriela Kaye *Pod nebesy*, který vyšel v nakladatelství Argo. Tato směs historické fikce a fantasy vychází ze skutečných událostí, jež předznamenal konec čínské dynastie Tchang a pro které se vžil pojmenování An Lušanovo povstání.

Začneme tím, co v románu chybí. Zásadním prvkem, který oslabuje čtenářovo souznění s Tchajem, je nepřítomnost zla personifikovaného v silném protihráči. Přestože jde o fikci, Kay se snaží o poměrně realistické zachycení svých protagonistů a pro antagonistu nemá prostor. Nelze za něj považovat hlavního ministra, protože je spíš obětí vlastních chyb a slabostí. Není jím ani rebelující generál, který reaguje na ohrožení své i svojí rodiny. Kniha vychází z klasického schématu „malý člověk versus velké dějiny“. Vyprávění se soustředí na Tchaje, ale v momentě, kdy události trochu zvolní, připojí autor druhou dějovou linii vztahující se k jeho sestře, která sice není zásadní, ale je s bratrovou minulostí pevně propojena. Úhly pohledu se střídají, slovo dostanou i epizodní postavy, které se objeví jen na několika stranách. Jak se blíží konec, tento styl se náhle mění. Ztrácí dramatický náboj a sklouzává k odřikávání historických událostí. Zatímco na začátku to Kay dělal jen výjimečně, tady vstupuje do popředí univerzální vypravěč, který komentuje dění z pohledu filozofa nebo kronikáře. Zvláštní obrat potká osudy některých hrdinů, jejichž kapitola se uzavře řešením, které neodpovídá dosavadnímu vývoji. Autor si se čtenářem pohrává i

na jiných místech, kde mu např. vyloženě odpírá jasně sdělit zásadní skutečnosti. Naznačí, ale nedořečne. Řekne, ale nevysvětlí. Vysvětlí, ale až na místě, ke kterému je třeba se proloukat desítkami stran s jinými dějovými odbočkami.

Nad těmito nesrovnalostmi ale zásadně převažují silná místa románu. Situace, do které uvrhne autor Tchaje, je geniální. Vznikl silně vybudovaný střed příběhu, na jedné straně absurdní, na druhé působící stejně hypnoticky jako rozsvícená lampa v noční tmě, která k sobě přitahuje všechny mocné síly Kitháje. A ony se kolem něho ohýbají, naráží, snaží se s ním manipulovat. Co člověk, to jiný přístup k řešení zapeklitého problému zvaného „dar dvě stě padesáti sardských koní“. Hrdina se otáčí uvnitř této bubliny, snaží se vyhýbat střetům, měnit směr jejich dopadu, uvolňovat napětí a v tom všem prosadit také to, co chce on sám a co on cítí jako potřebné. Na povrch vyplouvají odvěké otázky: jak se může jednotlivec prosadit proti síle měnící dějiny, kam až sahá jeho odpovědnost, kdo má v rukách opravdovou moc? Právě setkání s lidmi, kteří rozhodují o budoucnosti místní vesnice nebo celé říše, jsou jednou z nejzajímavějších částí románu. Od velitele na zapadlé příhraniční pevnosti po nejmocnější generály, úředníky a konkubíny, každý má snahu udělat si jméno u císařského dvora a jedná s ohledem na hlavní hráče v říši.

Kay umí vyprávět, dokáže organicky propojit fikci se svými znalostmi o staré Číně, i s básnickými pasážemi, třebaže psaní o cizí kultuře s sebou přináší vždy úskalí. V knize by znalci historie zcela jistě našli nesrovnalosti a třeba by poukazovali na „západní“ výklad. Ale právě takové romány, jako je *Pod nebesy*, mohou být vstupní branou ke vzdálené epoše, přístupnou pro každého. Navíc nabízí průvodce nejpovolnějšího – románovou podobu nepřekonatelného básníka, legendárního opilce a moudrého společníka Li Po.

Michaela Buriánková / XB1 / www.casopisxb1.cz

Příběh je jádrem lidské existence

Aktuálně.cz: Patříte k nejvýraznějším a nejoriginálnějším postavám světové fantastiky. Chtěl jste být vždy spisovatelem, nebo se to prostě přihodilo?

Kay: Jak víte, jsem Kanadčan, a každý Kanadčan chce být hokejistou. Však teď také celá Kanada truchlí kvůli výluce NHL. My jsme totiž – a o tom tady nemíním diskutovat – nejlepší hokejisté na světě. Ale vám uznám, že jste hned po nás. Teď ale vážně – vždy jsem doufal, že bych jednou mohl být spisovatelem.

Ovšem že bych díky knihám mohl cestovat po světě, to by mne nenapadlo. A musím říct, že jsem dodnes každé ráno vděčný, že mohu psát to, co chci já, ne to, co by po mně chtěli jiní. Vyprávět příběhy je krásná a důležitá věc – a mnohdy i mnohem víc. Připomínám, že v době tchangské dynastie, tedy v době, která inspirovala knihu *Pod nebesy*, se i neurozený člověk mohl dostat k moci, pokud byl dobrým spisovatelem či básníkem.

A.cz: Pod nebesy je u nás prezentováno jako román historický, nikoliv fantasy – a rozhodně to má své opodstatnění. Proč ale nepíšete tradiční historické romány?

Historie mě vždy přitahovala a chtěl jsem o ní psát, ale upřímně: netroufám si předstírat, že vím, jak tehdy lidé přemýšleli, jak cítili. To neví nikdo. Jistý posun mých příběhů oproti světu, jak jej známe, je tedy dobrý nápad a svým způsobem čestné řešení. Mé knihy jsou přitom stále utkané z historie; jsou historickými variacemi, které mi umožní vyprávět, co a jak chci. Dodal bych ovšem, že to, zda se jedná o fantasy či ne, nehraje roli. Za pětadvacet let, co píšu, se dost věcí změnilo. Hlavní proud mnohem víc využívá žánrové postupy a motivy a naopak autoři fantastiky se inspiroují a pronikají do nežánrové beletrie. Důležitá tak není otázka žánru, ale jednoduše to, zda je kniha dobrá, či nikoliv.

A.cz: A jak se dobrá kniha pozná?

Osobně bych po svých čtenářích chtěl dvě věci, které na to odpovídají. Jednak chci, abyste mou knihu četli i ve tři ráno – a klidně i v sedm, bez ohledu na to, zda máte hned v osm být v práci či na důležité schůzce. Víím, že je to ode mne zlé, ale prostě chci, abyste se od mého příběhu nedokázali odtrhnout... A pokud se opravdu stane, že kvůli tomu přijдете pozdě, napište mi. Osobně pak pošlu vašemu zaměstnavateli e-mailem omluvenku. Druhou věcí pak je, abyste s mou knihou neskončili na poslední stránce. Její příběh a postavy by s vámi měly zůstat i nadále – když už ne v srdci, tak alespoň v hlavě.

A.cz: Patří to již ke klišé spojeným s vaší osobou, ale jako mladý student jste se podílel na editaci *Silmarillionu*, tedy možná nejzásadnějšího díla J. R. R. Tolkiena. Co si pod tím můžeme představit a jak vás to ovlivnilo?

Naše rodiny se znaly, to je jedna věc. Důležité však je, že spolupráce s Christopherem Tolkienem (syn J. R. R. Tolkiena, kte-

rý se stará o otcovo literární dědictví - pozn. red.) byla velmi podobná akademické práci, kdy si profesor přizve schopného studenta, aby mu pomohl – a zároveň pomohl i sám sobě. A já byl schopný a bystrý, proto jsem dostal šanci se na tvorbě *Silmarillionu* podílet. Pro mladíka, jako jsem byl tehdy já, to byla nejen velká příležitost, ale i velká škola. Uvědomil jsem si, jak je důležitá příprava a studium. Bylo potřeba shromáždit a pře-

číst vše, co Tolkien k *Silmarillionu* napsal – všechny poznámky, verze a zavřené koncepty. Člověk pak pochopí, že psaní je proces plný chyb a jejich odstraňování, že se musí zkoušet a upravovat zas a zas, pořád dokola. Pokud má výsledek stát za to, nelze to uspěchat. A je jedině dobře, že jsem tuto lekci dostal už jako mladík.

A.cz: Vaše první práce, kterou jste se prosadil, je v tom nejlepší slova smyslu tolkienovská fantasy *Fionavarská tapisérie*. Neodehrává se však výhradně v pro fantasy klasickém, nikdy neexistujícím světě, ale prolíná se i s naším. Jaký to má důvod?

Ve *Fionavě* jsem se chtěl kromě jiného zaměřit na to, jakým způsobem se se světem fantazie vypořádají dospělí postavy, nebo takové, které jsou na samém prahu dospělosti. Takový přístup nebyval v té do-

bě zvykem, většinou tomu bývalo naopak a podobné příběhy se točily kolem dětských hrdinů – nejlepším příkladem je asi Narnie C. S. Lewise.

A.cz: Na svět *Fionavy* se objevují odkazy i ve vašich pozdějších dílech a její postavy se objevují i v *Ysabel*, za kterou jste obdržel *World Fantasy Award*. Můžeme ještě čekat další návrat do tohoto světa? Zároveň jsou nedílnou součástí těchto knih mýty, například ty o Artuovi. Jakou roli jim při-kládáte?

Pravda je taková, že opravdu, ale opravdu nikdy netuším, o čem bude má další kniha. Proto na poslední otázku nedokážu při nejlepší vůli odpovědět. Nechme se překvapit. Mýty... ty jsou velmi důležité. Jsou způsobem, jakým my lidé zkoušíme vysvětlit a pochopit svět. Nabízejí nám obrazy a vzory, archetypy, čestného i nečestného chování. Vyprávějí příběhy, které by o sobě jednotlivé kultury chtěly vyprávět – což může být ve výsledku nejen zajímavé, ale i překvapivé. Mýtus je zakotven v každém příběhu a pro mne osobně je právě příběh jádrem lidské existence.

A.cz: V knihách napsaných po *Fionavarské tapisérii* jste radikálně změnil žánr a přiklonil se k výsostně historickým tématům. Je přitom cítit nejen hluboká znalost historie, ale i konkrétních zemí.

Má žena miluje Provence, takže jsme tam nějaký čas žili, stejně jako v Toskánsku. A tyto kraje se pak odrazily v *Tiganě* a *Písni pro Arbonne*. Zároveň odtud není tak daleko do Španěl-

ska, které se stalo předobrazem pro svět Lvů z Al-rassanu. Ale byť se člověk může stát na cestování a pobytech v jiných zemích slušně závislým a je to obohacující skutečnost, ne vždy se to podaří, takže pro některé knihy jsem musel získávat inspiraci a informace jinak.

A.cz: Takovým jiným zdrojem by jistě mohla být i poezie, jejíž vliv je silně cítit ve všech vašich knihách, konečně i název *Plavby do Sarantia* přímo odkazuje k W. B. Yeatsovi. Jaký je váš vztah k poezii?

Jsem zde u příležitosti vydání *Pod nebesy* a vstupenkou do dob tchangské Číny mi byla poezie mistrů jako Li-po či Tu-fu. Druhá věc je, že poezii sám dodnes píšu a původně jsem chtěl být právě básníkem, nikoliv prozaikem. Vydal jsem i sbírku básní (*Beyond this Dark House - pozn. red.*), u které ovšem můj vydavatel věděl, že nebude příliš úspěšná. Poezii totiž nepíšete – a ani nevydáváte – kvůli zisku, ale prostě kvůli lásce. Bez ohledu na to, zda se jedná o západní nebo východní poezii. O čínské poezii jsem toho například moc nevěděl a teprve v průběhu práce na *Pod nebesy* a *River of Stars* (Kayova zatím poslední kniha, zasazená do stejného prostředí jako *Pod nebesy - pozn. red.*) jsem se s ní (v překladech) seznámil a obdivuji ji víc a víc.

Jinak ovšem inspiraci získávám i pozorováním svého okolí. Je důležité všimát si souvislostí, ale i drobností – způsobu, jak si někdo objednává kávu, gest...

A.cz: Takže se inspirováte i skutečnými osobami ve vašem okolí?

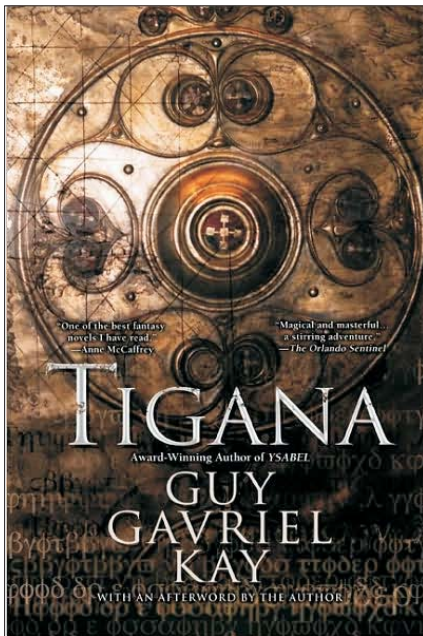
Nikoliv, ta inspirace je v obecné rovině – mimochodem, často se mě lidé v různých zemích ptají, kdy napíšu i o nich, když už jsem psal o Itálii, Francii či Číně. A já odpovídám, že přeci píšu o nich. Píšu o lidech, nikoliv o ltaech či Francouzích... Ale nikdy jsem nevytvářel postavy podle lidí, které znám. Můj bratr se u první knihy zajímal, kdo je v té knize právě on? A já mu odpověděl: Jsi skřet, kterého v první kapitole zabijí jako druhého! Pokud se ale podíváme na knihy, které jsem napsal po *Písní pro Arbonne*, je tam jasně patrná inspirace konkrétními lidskými osudy. Ve *Lvech* je to Cid, v *Plavbě do Sarantia* císař Justinian a jeho žena Theodora, v *Pod nebesy* se objevuje má verze Li-poa atd.

A.cz: V doslovu k českému vydání závěrečného dílu *Fionavarské tapisérie* píšete, že jedním z vašich cílů bylo použít větu „Déšť, déšť, déšť“, aniž by to byla umělecká sebevražda. Máte podobné zásadní věty i v jiných svých dílech?

Samozřejmě, že mám! Ovšem nerad bych se o ně dělil. Každý by si v mých knihách měl najít to své, bez ohledu na mne jako autora. Protože to by mohlo být omezující a zavádějící. Ale napadá mě v této souvislosti jedna zábavná historka. V *Tiganě* narazíte na pasáž, kde se říká, že na naši životní cestě neexistují žádné špatné odbočky, jen cesty, kterými jsme se nezmýšleli vydat („There are no wrong turnings. Only paths we

had not known we were meant to walk.“), a všude na internetu to najdete se mnou jako autorem citátu, jako by se jednalo o mé vlastní prohlášení. Já ovšem ničemu takovému nevěřím, s oním tvrzením se ztotožňuji postavy Guye Gavriela Kaye, nikoliv Guy Gavriel Kay sám.

A.cz: Když do Čech přicestují známé osobnosti, patří takřka k národní tradici, aby se jim ukázalo, jak dobré pivo či knedlíky tu máme. Jaké je ovšem vaše povědomí o České republice? Co by se vám vybavilo jako první? A co byste doporučil svým známým?

Předně literatura. V Torontu, kde žiju, dlouho působil Josef Škvorecký. Byl součástí kanadské literární scény, takže znám jeho knihy. A navíc se přátelil s lidmi, které znám. Znal jsem už i knihy Milana Kundery, což je velmi zajímavá a složitá osobnost. Myslím, že v *Tiganě* je patrný vliv jeho raných knih jako *Žert* a *Směšné lásky*. A samozřejmě znám Kafku, jako každý (smích).

Jako Kanad'an nemohu pochopitelně zapomenout na vaše skvělé hokejisty – které osobně vnímám od šedesátých let až do současnosti. A samozřejmě historie a Praha, která byla mými známými vždy popisována jako jedno z nejkrásnějších měst v Evropě, což mohu nyní potvrdit.

A.cz: A co byste tedy nyní doporučil naopak vašim známým vy?

Za vidění stojí všechna ta „důležitá“

turistická místa. Byl jsem nadšen Národní galerií – jak díly českých umělců, tak velmi dobrou expozicí francouzských malířů. Užil jsem si Karlův most, který je mnohem krásnější v noci – tedy bez turistů jako jsem já sám. A opravdu hluboce se mne dotkla návštěva krypty v kostele sv. Cyrila a Metoděje s památkou na muže, kteří zlikvidovali Heydricha. A abych to odlehčil, také jsme se velmi dobře najedli v místních malých restauracích.

A.cz: A co byste doporučil nám v Kanadě?

Kanada je tak rozlehlá, že je opravdu velmi těžké někomu něco doporučit bez znalosti jeho konkrétních zájmů. Určitě bych ale zmínil krajinu okolo Národního parku Banff v Albertě, je to jedina z nejmonumentálnějších scenérií na světě. Pro fanoušky měst jsou zde okouzující Montreal a Quebec s jejich francouzským vlivem, Toronto se silnou kulturní scénou a výbornými restauracemi. O Vancouveru se traduje, že je jedním z nejlépe umístěných velkoměst na světě, a tak bych mohl pokračovat...

A.cz: Na začátku jste v žertu zmínil, že jste chtěl být hokejistou, takže na závěr: jaký je váš oblíbený tým v NHL?

Montreal Canadiens. Jak jsem řekl, žiju v Torontu, ale v tomto ohledu nejsem s naším týmem zrovna spokojený. Mezi námi, Toronto, to je co se sportu týče strašná značka - v hokeji, baseballu... v čemkoliv.

Boris Hokr

rozhovor vyšel v kulturní rubrice online deníku *Aktuálně.cz*

Sirotčinec slečny Peregrinové pro podivné děti

„...tojeuplněboží musištopřečíst skvěláknížka ajetoboží játito-půjčím amusišmusíš jetoboží!“

Takhle nějak mi kamarádka popsala a následně půjčila román *Sirotčinec slečny Peregrinové pro podivné děti* Ransoma Riggsa. Nutno dodat, že jde o důvěryhodnou kamarádku, s jejímiž soudy se často ztotožňuji. U této knihy bohužel nikoliv. A ono to na začátku vypadá tak dobře! Tajuplný ostrov! Podivné děti! Sběrka zvláštních fotografií! Jaký skvostný materiál pro brilantní příběh! Ale pomalu si začínám zvykat, že knihy s větší reklamní kampaní nakonec za moc nestojí...

Jacob Portman má dědečka. Dědeček, původem z Polska, utekl jako malý židovský chlapec před nacisty a dostal se do sirotčince, kde se setkal s dalšími dětmi, které unikly. Tedy – tohle je alespoň verze, se kterou patnáctiletého Jacoba seznámili rodiče a kterou sám akceptoval. Když byl mladší, věřil ovšem příběhům, které vyprávěl sám dědeček – o takřka neviditelných netvorech, kteří ho pronásledovali, o dětech, které mají zvláštní schopnosti, od pyrokineze přes levitaci až po nadlidskou sílu, o úchvatném domě-sirotčinci, kde „každý den svítlo slunce a nikdo nikdy neonemocněl ani neumřel“ (str. 11). Dědeček má pro své příběhy zásadní podklady – sbírku fotografií, které dokazují to, co říká. Když následně dědeček zemře, podle policie roztrhán smečkou divokých psů, může se celý příběh rozvinout a Jacob začít pátrání, které změní jeho život...

Na knize asi nejvíc láká zvolený postup: autor vybral zajímavé fotografie z, jak sám píše, „osobních archivů sběratelů, lidí, kteří strávili léta a bezpočet hodin prohledáváním ohromných krabic s neroztříděnými snímky na bleších trzích, v antikvariátech a v garážových výprodejích, aby našli těch několik

mimořádných, a zachránili tak obrazy historického významu a strhující krásy před zapomenutím“ (str. 352), narouboval na tyto fotografie vlastní příběh a vznikl *Sirotčinec*. Na tomto postupu není nic špatného (i v českých končinách tak vznikla významná díla, ačkoliv nefantastického rázu – například *Těsnohlídka* Liška Bystrouška), pokud nepřeváží obraz nad slovem. Na *Sirotčinci* jsou nejzajímavější fotografie. Příběh je poměrně klasický, psaný zejména pro –náctileté publikum a místy vyložené přerušovaný odkazy na fotografie na následujících stranách. Tyto násilné vsuvky působí jako pěst na oko – na serveru Goodreads.com je to v diskuzi přesně vystiženo (pro potřeby recenze překládám do češtiny a parafrázuji): *Hráli jste někdy tu hru, jak jeden člověk začne vyprávět příběh, v půlce věty skončí a pokračuje další? Tak na mě působila tahle knížka. Jenomže se neškáče po větách, ale po obrázcích.*

Autor této recenze shodou okolností četl chvíli před touto knihou Kosiňskiho *Nabarvené ptáče* a *Naprosto osvětleno* Jonathana Safrana Foera, dvě knihy, které mají podobné téma: 2. světová válka, uprchlíci, židovství. A obě jsou natolik zásadní a skvěle napsané, že vedle nich *Sirotčinec* působí jako velmi chudý příbuzný. Bez tohoto srovnání (a srovnání je to více než pochybné, nicméně kontext čtenáře vždy ovlivňuje) vychází

z Riggsova prvotina výrazně lépe. Fotografie jsou zajímavé, příběh je chytlavý (tedy měřeno objektivními měřítky, mě skutečně poněkud nudil), konec je otevřený (takže můžeme brzy čekat druhý, třetí, pátý, osmý a dvacátý šestý díl...) a některé pasáže jsou skoro děsivé (ať už stylisticky, nebo dějově...).

Sirotčinec slečny Peregrinové pro podivné děti je oddychová četba s několika příjemnými a zajímavými nápady a několika nedotaženými rušivými elementy. Nic extra dobrého, nic extra špatného.

Hodnocení: 50%

Jan Kreček

Riggs, Ransom: *Sirotčinec slečny Peregrinové pro podivné děti*, Jota, 2012, obálka René Senko, překlad Bronislava Grygová, 358 str., 348 Kč

Mondschein Ondřeje Štindla Meditace o ztrátách a nálezech

Když se český spisovatel rozhodne napsat science fiction, aniž by do té doby tímto žánrem žil, obvykle z toho vyjde buď alternativní historie, nebo dystopie. Prozaický debut Ondřeje Štindla Mondschein je tím druhým případem.

Zadumaná Beethovenova sonáta Měsíční svit by mohla být soundtrackem první třetiny knihy. Košatý autorův styl od prvních stran rozkolébá čtenáře v proudy pozvolna plynoucího děje. Ten pomalý tok je nutný, aby bylo možné postupně nabírat na obrátcích. Ocítáme se ve světě, vlastně ve dvou světech, o nichž nevíme nic moc, ale rychle je poznáváme. Na rozdíl od hlavního hrdiny, jehož hnutí myslí pro nás budou dlouhou dobu záhadou, ostatně i pro něj samotného.

Tím prvním světem je bezejmenný přístav u bezejmenného moře zdecimovaný katastrofou a epidemií infekčních chorob. Postkatastrofický svět je zabydlen komunitou lidí ustrnulou v podivných rituálech, jejichž jediným účelem je na první dojem zabránit dalším infekcím a přenést zbídačelou duši přes nehostinnou dobu. Ten druhý svět je kontrastně pestrý a plný bezuzdných radovánek. Ale je, bohužel, pouze virtuální. Je to město Dorma oživené „altery“, avatary skutečných přeživších lidí, pro něž je únik do Dormy krátkodobým dosažitelným rájem. Mají zde veškeré smyslové vjemy, mohou si zvolit vlastní podobu, jen umřít tam není možné. Je autorovou hříčkou spíše než dějovou nutností, že Dorma má podobu Prahy s přesně dešifrovatelnými lokalitami Žižkova, Holešovic a strahovského stadionu.

Erik Vilks je ukončovatel. Obyvatelům smutného přístavu zmanipulovaným všudypřítomným mystickým učením o Novém počátku, jakousi chorobnou variantou ekošamanského chiliasmu, přichází odpomoci od pozemských strastí nadobro, když o to požádají. Neví nic o své minulosti, ale v určitých vyjatých chvílích se mu vrací ozvěna podivné melodie i střípky vzpomínek, jichž kdysi pozbyl. Není vůbec tak šťastný, jak by měl podle učení vůdce sekty být. Naopak, čím dál víc je patrné, že je „chybou v matrice“, anomálií. Postupně odkládá naučené vzorce chování a vydává se na vrstvou pouť za poznáním pravdy o sobě.

Co znamenají čísla, která má každý z obyvatel vytetovaná na zádech? Žijí opravdu v lesích kolem města běsi odhodlaní sežrat každého, kdo by chtěl opustit vymezené území? K jakému místu odkazuje nápis Karanténa 14, který se zjevuje jinému hledajícímu, s nímž Erik spojí síly? A je skutečně nutné neustále nosit masky proti infekci?

Erik se postupně dozví vše, ovšem za cenu mnoha ztrát. Ztráta je vůbec leitmotivem celé knihy. Když si myslíte, že už

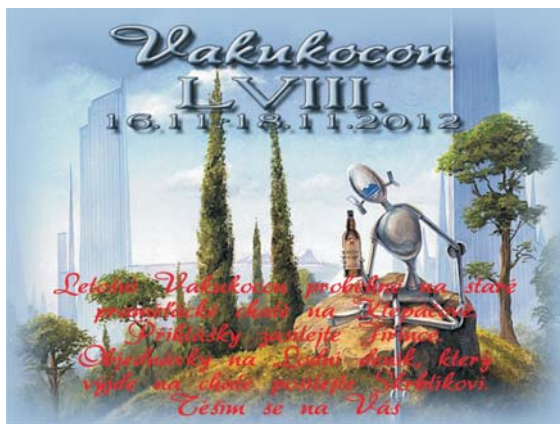
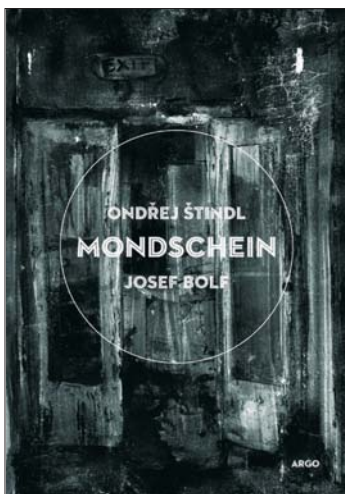
nemůžete nic ztratit, pořád se toho ještě najde dost. Ale některé věci naopak bez ztráty něčeho jiného nejdou získat. Celý svět Mondscheinu je plný ztracených hodnot, ztracených postav. Je to svět vysoké entropie, svět rozpadlý téměř na prvotní nitě. A v těch ruinách se musejí postavy přehrabovat, aby se

dobraly zdánlivě nepotřebných věcí, jako je pravda nebo svoboda. Bez předchozí ztráty, bez ohlodání životních jistot na kost by některé hodnoty nebyly doceněné, ba nebyly by možná ani viditelné. Štindl a Bolf nechávají své hrdiny přijít téměř o vše s podobnou logikou, s jakou nechal rozpadnout starý svět Cormac McCarthy ve svém románu Cesta. Pak se vynoří, co přetrvává – láska otce k dítěti, dítěte k matce či láska jako taková, i když třeba nenaplněná.

S vědomím, že autor je především filmový kritik, naskakují v mysl snímky, jejichž vizí byl možná ovlivněn: Smrtihlav, Počátek, Memento. Ale i kdyby tomu tak bylo, zůstávají pouze na okraji, jako dotvoření koloritu autorova světa. Mondschein je také meditací nad svobodou a demokracií. Ne nadarmo je reálný svět příběhu umístěn pravděpodobně do bývalého Ruska. Snese vůbec obyčejný člověk svobodu, nebo potřebuje vždy nějakou formu nesvobody? Takové otázky se vynořují v závěru knihy naznačujícím, že domino moci se nikdy nezastaví.

Ondřej Štindl je čtenářům Lidových novin znám jako precizně se vyjadřující novinář. Formu prózy ovládl hned na první pokus. Důležité ale je, že zároveň připravil svému čtenáři strhující drama, jež má daleko k mudrlantsky intelektuální próze, k níž by mohla uvedená témata lákat. Jakoby ve spěchu načrtnuté obrázky Josefa Bolfa ilustrují entropii světa držného při životě tak křehkými vlákny, jako je naděje či tóny zapomenuté hudby.

Ivan Adamovič / Lidové noviny

Hrůza na kvadrát

Forstchenův postkatastrofický román má dvě vazby. Standardní lepenkovou či kýho d'asa jakou, ze které je nešťastný každý, kdo knihy rád půjčuje. Hlavně ale vazbu ze dvou cizorodých textů, vepředu i vzadu, tedy jakousi předmluvu a doslov. První napsal bývalý republikánský šéf Sněmovny reprezentantů USA **Newt Gingrich**, druhý přilpil kapitán americké námořní pěchoty **Bill Sanders**. Tedy oba pánové, kteří jistě rozumějí kdečemu, ale literatura je někde na periferii jejich rozhledu. Jejich angažmá v tomto díle varuje, že tady se bude někdo snažit povýšit ryze zábavné čtivo na něco víc. A běda, bude-li to vedle obou kapacit i autor. Ten podlehl vážnosti situace a vybavil román druhým doslovem. Také cítil potřebu v poznámkách podotknout, že „tento román vyjadřuje pouze názory autora, nikoli oficiální názory či postoje amerického Ministerstva obrany nebo vlády USA“.

Proč by taky měl, proboha, napadne bezelstného čtenáře, který si chce počíst. Tomu, kdo román dočetl, ale moc si nepočítal, pak možná dojde, že by snad bylo lepší, kdyby román vyjadřoval postoje zmíněných institucí, protože by bylo po ruce rozumné vysvětlení, proč je tak špatný.

Problém je už v tom, že román žádné názory či postoje nevyjadřuje, pokud nepočítáme občasně záblesky republikánského fundamentalismu a militarismu, které lze skutečně přisoudit autorovi. Český čtenář ví, s kým má tu čest. Forstchen je na poli historie, zejména vojenské, solidně vzdělaný spisovatel, řazený do sci-fi, kde přirozeně tihne k její military odnoži. Kamaráda Gingriche si pustil tak k tělu, že spolu spáchali alternativně historický román *Gettysburg*. Gingrich si přihlíval vlastní agendu i tehdy, když ho seznámil s kapitánem Sandersem. Tento politik na přelomu milénia burcoval veřejnost i politiky k větší bdělosti vůči možnému útoku proti USA úderem EMP. Vzápětí nato přišlo 11. září, zdánlivě utopická myšlenka ustoupila realističtějším starostem a Gingrichova iniciativa šla víceméně k ledu. A tak alespoň dal dohromady Forstchena se Sandersem. Voják dal zvědavému spisovateli základní „naleživárnu“ a vybavil ho dokumentací, zřejmě patřičně vojensko-politicky detailní, ale rovněž příslušně nestravitelnou.

Načež Forstchen sedl a všechno to nacpal do románu.

Útok EMP, neboli elektromagnetickým pulsem, je fascinující způsob, jak zlikvidovat civilizaci. Stačí vysoko v atmosféře detonovat nad vybraným územím dvě tři atomové bomby a ty, aniž by primárně komukoli uškodily, vyžlout do rozvodné sítě daného území, ale i do zdrojů na nich nezávislých (tzn. do veškeré elektroniky) tak silný EMP, že vzniklé přepětí všechno spálí. Nazdar, hodiny! Mocná premisa pro katastrofický román...

Tento subžánr je však velmi ošidný. Atraktivita a lákavost se vystřílí velice rychle po katastrofě a musí přijít spisovatel-

ský um, aby udržel pozornost čtenáře a povýšil příběh nad prostý popis různých aspektů katastrofy a nad westernovou vybíjenou, do níž nejeden ve finále z nouze sklouzne – a Forstchenovo dílo není ani v tomhle výjimkou. A není ani takovou výjimkou, jakou představuje třeba strhující, dojemný, a přitom mrazící román **Neville Shutea** *Na břehu*.

Forstchen jako by při psaní knihy jedním okem neustále zíral do pentagonských materiálů, které mu vojenský kamarád poskytl. Přepisuje jejich teze do toporných dialogů: někdo se ptá, a většinou je to moudrý hlavní hrdina (bývalý voják, profesor, zjevná projekce samotného autora), kdo odpovídá. To se mu to machruje, když jeho duchovní taťka má přístup k veřejně nepřilži rozšířeným dokumentům.

Armádní vysloužilce profesor John Mathereson a jeho neúplná rodina jsou spolu s malíčkým městečkem Black Mountain v Severní Karolině pro autora hlavními pokusnými králíky, na kterých dokumentuje dopad katastrofy. Bývalý plukovník je hlavní v řadě klišovitých postav, jimiž Forstchen knihu zalidnil. Patriot, hrdina, muž odvážný a i jinak ctnostný, zároveň ale také odvoděný otec dvou dcer, které chrání jako kvočna; muž, jenž musí bojovat s nízkými pudy, které v něm v zájmu záchrany nejbližších kypí na úkor obecného zájmu. Protekčně si sice přijde navíc k troše léků, které jeho těžce nemocná dcera potřebuje, ale ta nakonec stejně umře, takže Boží spravedlnosti, kterou se pan plukovník chce řídit, je učiněno zadost.

Nemíním snahu autora o vykreslení morálních konfliktů shazovat. Pár jich slibně naznačí (např. soud s těmi, kdo drancují rapidně docházející zásoby, a jejich poprava), ale všechno je jaksi tezovitě, neživotně jako z příručky pro chování v krizových situacích, a navíc až nesnesitelně fundamentalistické. V knize neustále svádí boj moralita s dobrodružným čtivem, ale ani jedna složka trvale nepřeváží a výsledkem je přes hekatomby mrtvých a přes válku jako z *Mad Maxe* jenom patvar. O mnoho divočejší čtení by román skýtal, kdyby jej Forstchen zasadil do apokalyptických kulís velkoměsta. Venkovský mikrokosmos Black Mountain, navíc tak papundeklově pojatý, začne být záhy svazující, omezený a poté i nudný. O mnoho hlubší látku k zamyšlení by kniha skýtala, kdyby autor vedle vojenských materiálů vzal do ruky i geopolitické studie, otevřel román ve větší škále do světa a dobral se příčin, proč ke katastrofě došlo. To je možná jeho nejprapodivnější záměr: jinak než dohady a náznaky neprozradí, co se vlastně přesně stalo, kdo a proč útok provedl. To je pro knihu stejně zrádné jako skutečnost, že americké politické kruhy ignorují hrozbu, která se pro ni stala velmi zajímavou, leč neuspokojivě využitou premisou.

Roman Lipčík

William R. Forstchen: Vteřinu poté. Přel. Pavel Pokorný, Knižní klub – Euromedia Group, Praha, 2012, 416 str., 299 Kč

Vzpomínka na éru dobrodružných komiksů

Ačkoliv si frankofonní komiksy stále hledají cestu k českým čtenářům a ta cesta bývá lemována mnoha neúspěchy, po nichž zbývají torza neukončených sérií, čeští nakladatelé to nevzdávají. Převážně přitom spoléhají na klasiku prověřenou letitými úspěchy na evropském trhu.

To je případ i série *Storm*, do níž se nyní pustilo nakladatelství CooBoo, divize gigantu Albatros Media – série, které se nejvíce dařilo v osmdesátých a devadesátých letech a která v konkurenci novějších prací působí trochu anachronicky. Ale je to zastaralost docela sympatická: v éře nejružnějších postmoderních úšklebků se u nás poprvé objevuje špičkový mainstream z dob, kdy převážná většina komiksů ještě byla naivní čtení pro kluky. *Storm* je nádherná vzpomínka na doby, kdy komiksové příběhy byly plné jednoduché akce v atraktivních scénériích, náhlých zvratů, přátelství, zrad a krkolomných intrik a samozřejmě svalnatých mužů a vlnatých žen.

Příběhy vesmírného cestovatele v 21. století *Storma* začaly vycházet v Belgii v roce 1977 a dodnes má smysl mít je doma hlavně kvůli propracované realistické kresbě britského kreslíře Dona Lawrence. Ten už tou dobou byl vlastně veteránem: táhlo mu na padesát a komiksy kreslil pro různé britské časopisy již od padesátých let – westerny, historické příběhy i sci-fi. Jeho kresbu v sérii *Storm* lze považovat za svého druhu vrchol celé dlouhé komiksové epochy plné mužných typů a brakových dobrodružství ve všech koutech světa a ve všech minulých i budoucích etapách lidské historie. A zároveň je možná poslední ukázkou tohoto dříve dominantního stylu komiksů pro dorostlejší: nejpozději v devadesátých letech se i v evropském mainstreamu kresba zjednodušila, posunula více k nadsázce, karikatuře.

Co do stylu je Lawrenceova kresba konvenční, svou fantazii autor (jistě ve spolupráci se scenáristou) rozvinul především v zachycení nejroztodivnějších mimozemských ras: na pirátské planetě Vertiga Bas, kde se děj *Piráti z Pandarve* odehrává, se potkávají obludky vyhlížející jako kříženci lidí a zvířat, roboti i bytosti připomínající člověka již velmi věrně, přičemž někteří jsou oblečení ve stylu fantasy, jiní jako piráti v 18. století a další mají na sobě kšiltov-

ky, kožené bundy a vůbec módu roku 1983, kdy příběh poprvé vyšel. (Zde malou odbočku – nakladatelství CooBoo začalo sérii vydávat od desátého dílu, kdy se k Lawrenceovi přidal Belgičan Martin Lodewijk jako stabilní scenárista a dílem *Piráti z Pandarve* zahájil právě v roce 1983 nové dlouhé dobrodružství souhrnně nazvané *Kroniky Pandarve*.) Dojde i na obřího hada a vesmírnou velrybu a lodě, které se plaví mezi planetami, vyhlíží jako staré známé pirátské plachetnice.

Lawrence je mistr v zachycení statické scény: převážná většina oken má chytrou kompozici s maximálním výsledným efektem, nemluvě o precizním provedení kresby včetně pozadí; obzvláště obličejové grimasy nejružnějších pokřivených typů umí bravurně. Horší už je to se zachycením pohybu, a když má Lawrence v několika obrázcích odvyprávět sekvenci, dopadá to ještě hůře. Mezi jednotlivými okny bývají příliš velké skoky, takže si autoři musejí pomáhat komentářem, který vysvětlí, co se mezitím stalo. Neboli opět typický prvek starších dobrodružných komiksů, v současnosti již používaný jen velmi střídme.

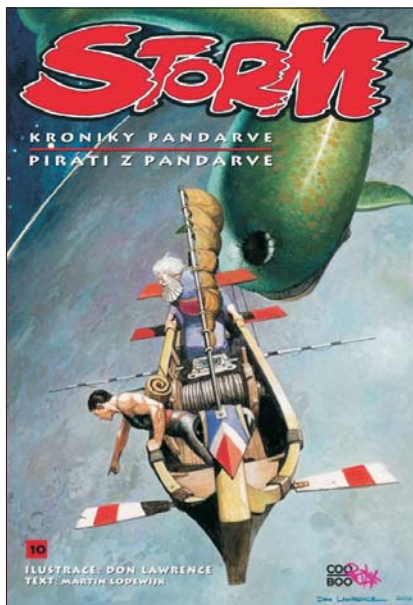
Podobně starosvětský je i samotný příběh: *Storm* je se svou milou Rudovláskou veleknězem Pandarve „vysát“ magickým rituálem ze Země, aby veleknězi sloužil v zatím neznámém mocenském plánu, jehož podrobnosti odhalí až následující pokračování. Hlavní hrdina je střídavě zajímán a osvobozen, podstupuje individuální souboje a vede vzpouru, chová se šlechtěně a hrdinsky. Bojuje se tu laserem i meči, technologie se propojuje s magií. Občas něco vychází nepravděpodobně snadno, ale to už k podobným klukovským dobrodružstvím patří.

Sérii *Storm* je nutné číst jako důležitou součást západoevropské komiksové tradice, reprezentanta jednoho dlouholetého směru. V době její největší slávy jsme ji neznali a je skvělé, že se k nám nyní dostává, byť se zpožděním, které pro mladší čtenáře už může být fatální. Ti starší však budou nadšeni – díky

Stormovi se vrátí do svého dětství a přečtou si to, po čem tehdy tak toužili.

Pavel Mandys

Martin Lodewijk; Don Lawrence: *Storm – Piráti z Pandarve*. Přel. Martina Loučková, CooBoo, Praha, 2012, 48 str., 159 Kč

Daniela Mičánová: O drakálovi

Před temnou skalní slují, z níž se co chvíli zvedl záchvěv páry podezřele sirnatého zápachu, postávali Kal Červený a Kal Jedovatý.

Oba Kalové urazili dlouhou cestu. Jejich oslnivá výstroj zmatněla, kavalírské klobouky pocuchalo trnité větvení, po drátěných košilích si razila cestu rez, ošoupaným bandalírům by nikdo nehádal kordovanský původ, unavené oře museli soucitně ponechat v péči čerstvého pažitů při nedalekých zahradách. Avšak kdyby se snad nalezl smělec odhodlaný zahrnout rytíře posměchem, své úmysly by jistě přehodnotil při pohledu na dlouhé meče, které se na oněch bandalírech výhružně pohupovaly.

„Hled’me,“ pronesl hlubokomyšlně Kal Jedovatý, „zde jest zlořečená sluj, v níž se ukrývá ohavná stohlavá saň.“

„Vskutku?“ přitakal Kal Červený otázkou. „Toť na mou věru neutěšené místo. Pokud bych se řízením neblahé náhody změnil v ohavnou saň, nemohl bych volit lépe.“

„Nu, bratře ve zbrani, chop se chutě meče. Zhubíme draka a princezna Euroika je naše,“ děl Kal Jedovatý.

„Počkat, ne tak zhurta, drahý bratře,“ nedal se Kal Červený zlákat k nerozváženosti, „v sázce jest jediná princezna a my jsme, mohu-li věřit svým počtářským schopnostem, dva. Vzniká nám tedy nepěkný nepoměr.“

„Nikolivě, můj pokrevný spolubojovníče,“ odušil Kal Jedovatý. „Od počátku lze rozumně počítat s tím, že princezna případně nejlepšimu, totiž mně.“

„Věrnost koruně, trůnu a rodokmenu stranou, jen přes mou mrtvolu, bratře!“

„Nenech prchlivost nikterak cloumati svým majestátem, dobrodružný Kale. Svorně zhubme nejprve draka, pak sami vstupme v souboj. Kdož vyvázne živ, smí si odvést Euroiku a ucházeti se zčerstva o polovic království.“

„Ne po drakovi, nýbrž před drakem okusíš mého ostří, bratře a soku!“

Pánové sklouzli rukou zocelenou nejedním rytířským soubojem k jílcí a byli by se do sebe pustili, vtom se však sirné páry rozestoupily a v nich – světe div se – povstala nadmíru ošklivá šupinatá hlava.

„Zdar, hoši!“ promluvila hlasem, při němž se otřásala celá sluj. „Co do sebe mydlíte, jak dvě pakini?“

Oba Kalové se bezmála obrátili v kámen či v solný sloup. Kal Červený, podle vlastního tvrzení veskrze lepší než vlastní

bratr, se zmohl na pouhé citoslovce údivu, Kal Jedovatý vykotal celou větu: „Ono to mluví?“

„Taky krkám a prdim,“ odvětil spokojeně drak. K jedné šupinaté hlavě záhy přibýly další dvě, všechny si cizince zvědavě měřily a koulely přitom očima způsobem, který by náhodnému pozorovateli mohl připadat zběsilý. „Soráč, hoši,“ pronesla prostřední hlava, „já bych se vám teda jako představil. Hókajó mně nějaké Cerberus von Styx. Béal sem dřív u Brniska, akorát že na mě ti řeponi furt posílali řeznické tovaryše s vápnem,

tak sem to zabil a včil házu zicnu tadyk hír.“

Nato se bratři opět do sebe surově pustili, předmětem sváru stala se tentokrát drakova mluva. Zatímco Kal Jedovatý vůbec nepředpokládal, že stvůra vydává srozumitelné zvuky, a pozastavoval se nad bratrovou nevědomostí, Kal Červený se pozastavoval nad netvorovým jadrným nářečím a vinil příbuzného z blíže neurčitých úkladů vůči své osobní důstojnosti. Už by skutečně zkřížili meče, tu se do hádky opět vložil drak.

„To zase prrr, holóbci. Sem se slušně představil, teďka je řada na vás. Nemáte přece úplně vymáčené kvěťák, ne?“

„Promiňte, ale s netvory nejednáme. Přišli jsme vás zahu-bit, vysvobodit princeznu Euroiku a uchvátit polovinu království,“ informoval ho Kal Jedovatý. „V takovém případě zdají se zdvořilosti netoliko nepodstatné, ale přímo zbytečné.“

Cerberus se skřípavě rozesmál. „Kómete, že sem zaklel princeznu, rybízci? A to ste četli v Trnkybrnky? Ta kingálská nádhera sama přišla s prosíkem. Pré, drakále špicuj ovary, já bych se chtěla vdávat tadyk za princa Čarocipíska. Jenomže tata s nim vymetl nádvoří, pré žádná grilovačka, eště máš hafo času.“

„Chceš říci, že jasná princezna sama sobě vyvolila ženicha a její královský otec byl oné volbě nenakloněn?“ žasl Kal Jedovatý.

„Dyby nenakloněn! Hnal toho pagátla svinským krokem až za semero berglů!“

„Jestli tomu dobře rozumím,“ Kal Červený nesměl samozřejmě zaostávat, „nabídl jsi jasně princezně Euroice schůdné řešení.“

„O tym ani nedýchá!“ potěšil se charakteristicky hřmotným basem Cerberus von Styx. „Hókl sem kingálskýmu, že mám babáča ve svej moci, ať pošle těžkó goldnu a nejak se domluvíme. Euroika zatím vzala kramle s Čarocipiskem, Velké Kiloš kóme, kde jim je konec. Akorát mě odted'ka místo těžké goldny v jednom kuse lámó vykblenci jako vy dvě. Staré kingál nikdy neměl věšku, místo aby vysolil pár lovů, posílá mně semka rytířské potěr. No co, aspoň mám lohec.“

„Těší mě, že si užijete něco legrace na náš účet, pane von Styx. Nová okolnost nás nicméně uvrhla do politováníhodné situace,“ zahájil řeč Kal Červený.

„Jak k tomu přijdeme? Stohlavý drak vlastní jen tři hlavy, mluví divným nářečím, Euroika prchla s Čarocipiskem, polovic království v nedohlednu, naše rytířská pověst v troskách...“ zalkal Kal Jedovatý.

„Tak bacha, vorlí. Nejak se mně zamlóváte, takže vám poradím. Vidíte tři hlavy? Ta poslední vpravo je totáč nesmrtelná. Ufláknete ju, zase doroste. Když ju odnesete starýmu kingálovi, promne si gramlavý kolky, jako že těžká špica, dračisko konečně valilo do sna, a vysype vám trochu krupice. Moc ale nečekáte, páč je zichr držgrešla.“

„Tím bychom mohli reputaci do jisté míry napravit,“ soudil Kal Jedovatý.

„Zbývá vyřešit, kdo povede ránu,“ nadhodil Kal Červený. „Když teď není v sázce princezna ani království, milerád ti onu pochybnou čest přepustím.“

„Jak ušlechtilé,“ pochválil ho bratr, „ale já měl za to, že se mečem rozháníš mnohem raději.“

„Nikoliv raději, nýbrž lépe!“

„No tak, borci,“ zasáhl opět Cerberus. „Stopnite kočkování, ať to mám z krkvice!“

A věru se mu jedna krásně zelená dračí hlava hned vzápětí oddělila od trupu, nikoliv však ranou, již by se Kal Jedovatý chystal zasadit nepříteli – mířil na nesmířitelného bratra. Oba pak pokořeně sledovali, kterak drak klepe šupinatými pařáty a se slovy: „Co temu hóknó ochránci zvířat?“ vydechuje poslední obláček syrné páry.

„I toto! Která byla nesmrtelná? Neříkal poslední nalevo?“ uniklo Kalovi Červenému.

„Napravo, ty ostudo rytířstva, politováníhodný, neomluvitelný, nenapravitelný, tvrdohlavě slaboduchý mezulánel!“

„Co teď uděláme? Vezmeme useknutou hlavu a prokážeme se jí Jeho Veličenstvu nejjasnějšímu panu králi?“

„Bez princezny?“

„Spíš bychom se měli prokázat Čarocipiskovi, ještě bude rád, že jsme ho zbavili korunního svědka. Co kdyby Cerberus von Styx pod nátlakem vypovídal?“

„Rytířská čest velí...“

„Nejdřív si vyžádat odměnu od krále.“

„A pak udělat nabídku Čarocipiskovi...“

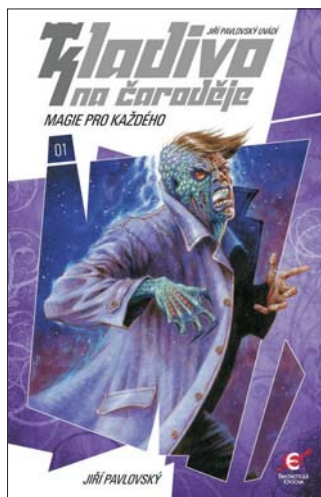
Kal Červený a Kal Jedovatý si jako příkladní bratři padli kolem krku, vzápětí tanečním krokem zamířili do zapadajícího slunce.

Sotva je sedmimílové škorně odnesly za nejbližší pahorek, vykoukla z hloubi temné sluje utlá dívčí postavička. „Už můžeš!“ nahlásila.

Cerberus von Styx se zachvěl, dvě hlavy se napřímily, třetí, pouhý pahýl, právě procházela překotnou tvorbou tvrdě i měkké tkáně.

„Čarocipisek?“ vytkla mu dívka. „Proč nikdy nemůžu utíkat s někým, kdo by se jmenoval Romeo nebo Bajaja, nebo aspoň Krasoň?“

„Soráč, šéfko,“ omlouval se princezně trochu udýchaně drak. „Taky bych se mohl zeptat, co ti to sem furt mózuje za extra pitomý nápadníky. Eštěže starej kingál vymyslel tutok betelnó flignu.“

Nová série nakladatelství Epocha

Kladivo na čaroděje

Dvoudílný pilot připravované řady napsal Jirka Pavlovský, podařilo se mu zůstat svůj (což nebylo tak těžké, protože umí psát jen svým osobitým způsobem, který ovšem dotáhl takřka k dokonalosti) a přitom umožnil ostatním autorům navázat bez toho, že by se museli nějak autorsky znásilňovat. Otevřel řadu zajímavých příležitostí k dopracování, ale zároveň naznačil mantinely, Kladivo se po jeho začátku nemůže stát seriálem, kde si každý bude vyprávět své příběhy a jen tam pro formu vloží předepsaného hrdinu. Tvůrci série se poučili z předchozích realizací podobných záměrů a věnovali pozornost detailu, doufejme, že se jim i další podaří jako obálka a (bez)charakterové vymezení hrdinů.

Epocha, 2012, obálka Lubomír Kubpčik, #1: 200 str., 159 Kč, #2: 144 str., 139 Kč.

Časem s vědou - říjen

o velkých činech a lidech vědy

Šestnáctého října 1982 zemřel v Montrealu jeden z průkopníků endokrinologie Hans Selye (* 1907), rodák z Vídně, absolvent medicíny na německé lékařské fakultě v Praze.

„Během mého studia v Praze přišel v roce 1925 konečně ten velký den: Poprvé nám demonstrovali, jak se mají vyšetřovat pacienti. Na první pohled vypadali všichni skoro stejně, všem bylo zle, ale profesor si jejich společných, nespecifických příznaků nevšímal, hledal jen ty charakteristické, specifické, podle kterých mohl určit konkrétní chorobu.

Kdybych tehdy věděl víc, asi bych si nebyl začal klást otázky, neboť vše probíhalo 'jak se patří' neboli 'tak, jak to dělá každý dobrý lékař'. Chápal jsem profesora, ale byl jsem nováček, a proto mě překvapilo, jak málo mají choroby charakteristických znaků. Naopak – zdálo se, že většina nebo

možná všechny choroby mají příznaky skoro stejné... A tak mě napadlo – nestálo by za to studovat i onen tak zřetelný 'všeobecný syndrom onemocnění', postavený vedle klasického syndromu jako skupiny příznaků charakterizujících jednu určitou nemoc?“

Medici i jejich učitelé se tehdy scházeli v jedné restauraci na Novém Městě pražském. Tam prý byl Hans svědkem vyprávění jednoho z přítomných: Když se pitvá hladovějící krysa, má všechny části těla atrofované, s jedinou výjimkou nadledvin, které se naopak zvětšují.

Když se po promoci roku 1929 rozhodl pro základní výzkum v endokrinologii, otec lékař si zoufal: místo výnosné praxe nejbídněji placená činnost v medicíně!

O sedm let později už doktor Selye pracoval na katedře biochemie McGillovy univerzity v Montrealu a pokoušel se objevit nový hormon z vaječnicků dobytka.

„Všechny získané extrakty vyvolávaly stejný syndrom, především zvětšení kůry nadledvin. Zprvu jsem si myslel, že tyto změny vznikají působením nového hormonu, ale pak jsem si vzpomněl na svůj první dojem z Prahy o 'všeobecném syndromu onemocnění'. Blesklo mi hlavou, že svými nepříliš čistými extrakty vlastně experimentálně vyvolávám právě takový stav. Tohoto modelu jsem tedy využil k analýze stresového syndromu; zvětšení nadledvinek se stalo objektivním příznakem stresu.“ Tak se během 30. let zrodila koncepce stresu co by „souhrnu všech nespecifických změn vyvolaných funkcí nebo poškozením“ a jeho vlivu na rovnováhu zdraví-nemoc.

V posledních desetiletích se problematika stresu posunula od fyziologie k psychologii a od problému jednotlivce k atributu celé civilizace, jakož i rozrůznila (eustres vs. distres, posttrau-

matický stres apod.). Trpět stresem patří dnes k bontonu*, stresová teorie je však jedním z trvalých poznatků o příčinách nemoci. Přesto její tvůrce nedostal Nobelovu cenu, jakkoli na ni byl desetkrát nominován. Hlavním argumentem asi bylo, že neučinil žádný konkrétní původní objev; to, že teorie stresu je konkrétní původní syntézou dosud izolovaných dílčích jevů, nestačilo. Navíc důkazy svědčící pro tuto teorii byly příliš „měkké“, založené spíše na náznamech a interpretacích než na holých faktech.

Vskutku, každý vědecký obor obsahuje své „tvrdší“ a „měkčí“ oblasti. Co s tím? Zdá se, že nejlepším způsobem, jak hypotézu náležitě vyztužit, je protlačit ji vhodnou statistikou. I na to nám říjnové kalendárium vědeckých výročí nabízí příklad.

28. října 1912 se v Hamptonu u Londýna narodil Richard Doll. Stejně jako otec vystudoval medicínu, posléze zakotvil u Austina Bradforda Hilla, vedoucího katedry lékařské statistiky na Londýnské škole hygieny a tropické medicíny.

V Británii té doby kouřilo přes 80 % dospělých obyvatel – a za posledních pár desetiletí tam počet zhoubných nádorů plic vzrostl dvacetkrát! Za příčiny se považovaly strmý růst produkce zplodin z dopravy a šířící se asfaltové plochy, ale Doll si při procházení chorobopisů půl sedma stovky pacientů s plicní rakovinou všiml, že jen dva z nich

nejsou kuřáci... Souvislost se přímo vnucovala, ale bez důkazu šlo o pouhou „dojmologii“. A tak Hill a Doll zorganizovali tříletý dotazníkový průzkum na 34 000 britských lékařů. V roce 1954 zveřejnili výsledky, v nichž poprvé mimo veškerou pochybnost prokázali spojitost mezi kouřením a rakovinou plic.

Richard Doll, profesor na Oxfordu, člen britské Rady pro lékařský výzkum a ředitel její statistické jednotky, odešel na odpočinek v červnu 2005, měsíc nato – třiadevadesátiletý – zemřel. (Jeho učitel Hill zemřel roku 1991 ještě o rok starší.)

František Houdek

Americký lékař, badatel a vědecký spisovatel Lewis Thomas v esejí *Věci neoploštělé vědou* před třiceti lety napsal: „Kolem dokola slyším otázku: Jak se vystříhat stresu, jak předcházet stresu, jak mírnit stres? Odmitám s tím mít cokoli společného, neboť jsem se rozhodl, po všem, co jsem o věci v posledních letech četl nebo slyšel, že lidé miní stresem prostě podmínky existence člověka, a k tomu nebudu doporučovat žádné zásahy, ani od medicíny, ani od žádné jiné profese.“

Kterak přesně stanovití hausnumero

Třestění letitého popularizátora 9

Lord Kelvin byl nepochybně velký fyzik, jakkoli se k stáru párkrát jaksepatří uřel (letadla považoval za „čirý nesmysl“, střídavý proud za „obrovský omyl“, fyziku měl za natolik hotovou, že napříště se bude zabývat jen zpřesňováním známého, poté objevené rentgenové záření považoval za „podvod“).

Zato nade vše vynášel přesnost: „Když to, o čem mluvíte, můžete změřit a vyjádřit čísly, pak o tom něco víte. Když nemůžete – pak jsou vaše znalosti povahy neduživé a neuspokojivé.“ Věren této zásadě, pustil se mimo jiné do výpočtu stáří Země. Vyšel z předpokladu, že Země měla po svém vzniku povrchovou teplotu necelých 4000 stupňů a nemaje tušení o radioaktivitě ani o dalších jevech, které chladnutí Země zpomalují, vypočítal v roce 1862 její stáří na cca 100 milionů let (s tolerancí 20 – 400 milionů). A i když se ukázalo, že na darwinistický vývoj druhů je to doba příliš krátká, svůj výsledek časem paličatě „zpřesňoval“ směrem dolů, nakonec na 20 milionů let (hypotéza vzniku druhů přírodním výběrem mu přišla příliš „měkká“ oproti zákonům chladnutí homogenní pevné koule).

Biolog Thomas Huxley, zapálený darwinista, k tomu prohlásil: „To je asi jeden z mnoha případů, kdy je přijaté přesnosti matematických procesů dovoleno vrhat zcela nepřipustné zdání autority nad výsledky oněmi procesy docílenými... Jako největší mýln světa nevymele pšeničnou mouku z hrachových slupek, tak stránky plné vzorců nedostanou konečné výsledky z měkkých údajů.“

Nu, Kelvinův výpočet alespoň proběhl v jednotném stylu, celý se týká fyziky, která je mezi vědami výlupkem exaktnosti. Další příklad je z tohoto pohledu mnohem kurióznější, a proto si zaslouží malý úvod.

Jak známo, v našem jazyce vedle sebe volně koexistují dva termíny – *věda* a *nauka* (starším výrazem též *učení*). Zatímco *nauka* obnáší v podstatě jakýkoli ucelený a sdílitelný myšlenkový systém (včetně astrologie, alchymie, většiny alternativní medicíny, části psychologie atd.), *věda* coby podmnožina nauky je totéž týkající se objektivní reality zkoumané co možná objektivními metodami (astronomie, chemie, většina medicíny, část psychologie atd.). Z tohoto pohledu by se dokonce dalo říct, že třeba astrologie je extrémně měkká část astronomie.

Přitom i zcela nevědeckou (iracionální, subjektivní) „realitu“ lze pojednat vědeckou (racionální, objektivní) metodou, což také nauky zhusta činí, hlavně proto, aby získaly punc vědy. Příkladem změnění kvality předmětu i postupu budiž výpo-

čet stáří světa podle věku patriarchů vystupujících v bibli (tentoto případ uvádím proto, že právě říjen je v tomto směru oblíbeným měsícem). Zatímco podle klasické biblické tradice byl Adam stvořen 7. 10. 3761 před Kristem (svět tedy zřejmě o pět dní dřív), jiní odborníci došli stran stvoření světa k odlišným závěrům, například římský astronom 5. století Victorius z Aquitanie k 25. 3. 5201 př. Kr.; teolog přelomu 4/5. století Hieronymus Eusebius Sophronicus (sv. Jeroným) k 23. 10. 5198 př. Kr.; polský astronom 17. století Jan Heveliusz k 24.

10. 3963 př. Kr. (v šest ráno); německý astronom Johannes Kepler koncem 16. století k neděli 27. 4. 3877 př. Kr. Femenální anglický matematik a fyzik Isaac Newton se v roce 1700 omezil jen na rok – 4000 před Kristem (s chybou 20 let). Zřejmě nejznámější je výpočet anglického arcibiskupa Jamese Ushera z roku 1658, podle něhož svět přišel na svět v neděli 23. 10. 4004 AC v šest ráno.

Příklad užitečného spojení vědy a nauky skýtá gregoriánská reforma kalendáře. Do podzimu 1582 křesťanský kalendář (nazývaný podle Gaia Iulia Caesara „julíanský“) počítal každý čtvrtý rok jako přestupný. Jak známo, astronomický rok však je nepatrně kratší nežli oněch 365 a čtvrt dne, takže každých 128 let nastala jarní rovnodennost o den dříve nežli kalendářního 21. března. V 16. století činil rozdíl již 10 dní. Proto papež Řehoř XIII., veden výpočtem německého astronoma Christopa Clavia a jeho kolegů, nařídil novou reformu kalendáře: Po čtvrtku 4. října 1582 nastupuje hned pátek 15. října. Součinnost vědy a víry tak byly chod přírody a křesťanský řád věcí náležitě srovnány.

František Houdek

lendář (nazývaný podle Gaia Iulia Caesara „julíanský“) počítal každý čtvrtý rok jako přestupný. Jak známo, astronomický rok však je nepatrně kratší nežli oněch 365 a čtvrt dne, takže každých 128 let nastala jarní rovnodennost o den dříve nežli kalendářního 21. března. V 16. století činil rozdíl již 10 dní. Proto papež Řehoř XIII., veden výpočtem německého astronoma Christopa Clavia a jeho kolegů, nařídil novou reformu kalendáře: Po čtvrtku 4. října 1582 nastupuje hned pátek 15. října. Součinnost vědy a víry tak byly chod přírody a křesťanský řád věcí náležitě srovnány.

Z knihovny Korejské univerzity zahraničních studií

Kryokomby

Šlechtického synka Milese z vlivné rodiny Vorkosiganů vojensko-feudálního zřízení planety Barraryar jsme měli možnost důkladně poznat v celkem deseti knihách a jeho stvořitelka, americká spisovatelka Lois McMaster Bujoldová, nám navíc v dalších dvou románech nabídla příběh jeho rodičů a v dalších dvou si odskočila k různým postavám mimo rodinu. Celková bilance je jednoduše omračující – příběhy z tohoto cyklu si vysloužily čtyřikrát cenu Hugo, dvakrát Nebulu, dvakrát Locuse a celou řadu méně významných ocenění, přičemž nelze zastírat, že jde *jen* o jakousi akční vesmírnou telenovelu, v níž se autorka vedle zápletky stejnou měrou soustředí i na vztahové peripetie zahrnující romantická vzplanutí a složité rodinné a politické poměry.

Miles tu samozřejmě jako hrdina valné většiny příběhů hraje prim, však se také v podstatě dočkáme jeho fiktivního životopisu, jenž zahrnuje nejen vojensko-politickou kariéru, ale i nesnadný osobní život. V úvodním románu ho poznáme jako zdravotně postiženého vojenského zelenáče, který se díky šilené touze prosadit se i přes svá omezení stane vůdcem vesmírných žoldáků, později vstoupí do služeb planetární tajné služby, zažije nespočet dramatických vojenských situací a následně téměř podlehně závažnému zranění. To ho nakonec pošle do výslužby, ale nebyl by to náš hyperaktivní oblíbenec, aby si rychle nenašel postavení císařského auditora, vyšetřovatele disponujícího téměř neomezenou mocí, a nezapletl se do dalších podobně spleťtých a nebezpečných dobrodružství.

Po deseti románech si Bujoldová na nějaký čas odskočila do hájemství romanticko-epické fantasy, za kterou se dočkala dalších ocenění (Huga, Nebuly a Locuse). Před dvěma roky se však po šesti letech vrátila k Milesovi, aby ho v románu *Kryokomby* vystavila složitému vyšetřování na planetě Kibou-dani mimo jeho císařskou pravomoc. To mu samozřejmě nebrání, aby se záhy zapletl do případu, jenž hrozí zcela rozvrátit politickou situaci planety a ohrozit neomezenou moc záluďných kryokorporací. Víc vlastně není třeba odhalovat, dočkáme se dalších Milesových eskapád, do nichž se vrhá s buldočí bezstarostností, užívá si je a občas se nechá strhnout až přespříliš, ačkoli to vždy nakonec zachrání. Ve výsledku je to stará známá vesta, která ničím zvláštním nepřekvapí a lze ji hodnotit spíše jako slabší průměr.

Přesto nejsou *Kryokomby* až tak palčivým zklamáním, i když ani v osobní rovině se tu díky absenci mnoha známých postav (nechybí pouze zbrojnoš Roic) nedozvíme mnoho nového. Pokud dokážete zkrotit přehnaná očekávání, dočkáte se starého známého Milese a vklouznete do příběhu jako do vyšlapaných bačkor. V mém případě pak celkový dojem zachra-

ňuje závěrečný zvrat, který slibuje pořádně zatřást Milesovým životem a přinést zcela nové výzvy, jež snad autorka dokáže plně využít. Na otázku, zda už Bujoldová přece jen nevyčerpala potenciál své postavy až do dna, sice prozatím smutně přitakám, ovšem zároveň si v koutku duše uchovávám naději, že by přece jen mohla přijít s novou jiskrou, která znovu zažehne skomírající Milesovu slávu.

Je totiž patrné, že si Bujoldová uvědomuje potřebu změny, což mimo jiné dokládá fakt, že se v aktuálně vydaném románu věnuje postavě Milesova bratráčka Ivana, jako by se snažila nabrat sílu a odhodlání šlápnout Milesovi pořádně na krk a znovu ho potrápit. Doufejme, že k tomu najde sílu a odhodlání. Zda jsou mé naděje plané, anebo se dočkáme dalšího skvělého dobrodružství s Milesem v hlavní roli, ukáže až čas. Mezitím lze *Kryokomby* zhodnotit jako možný nádech k věcem příštím, jenž i přes četné výhrady stojí za pozornost, pokud jste fanouškem série. A jestli jím nejste, zkuste se začíst do úvodních dílů a je pravděpodobné, že většina z vás se jimi rychle stane. Možná to pro vás bude tak trochu „provinilá slast“ a patrně plně nepochopíte, proč se tahle lehká a čistě zábavná science fiction dočkala řady prestižních ocenění, ale co, zimní večery jsou dlouhé...

Martin Šust/www.casopisXB1.cz

Lois McMaster Bujold: Kryokomby, Talpress, 2012, překlad Lenka Petrášková, obálka Martina Pilcerová, 360 str. 279 Kč

Pán času, tyranie okamžiku

Legendární adventura za hranici času vzniklá na motivy stejnojmenného komiksu se vrací do Rock Café!!!

Stanete se svědky řetězce událostí, které můžou rozhodnout o osudu celého světa. Zažijete dobrodružství na samé hranici času. Některá dvířka by měla zůstat uzavřená. Některé sny by se ne nikdy neměly naplnit. Mysteriózní divadelní komiks o muži, který chtěl ovládnout čas. Pánem času ale může být jen jeden.

Akční sci-fi podívaná nabitá od začátku do konce. Geniální vynálezce, mocný Chronos, všehoschopný raker Ituk či sličné Efemerie Vás provedou záhadným územím času, se kterým není radno si zahrávat.

Režie: Jiří Havelka a kolektiv,

scéna: Hza Bažant,

kostýmy: Hza Bažant, Jitka Kotik,

hudba: 6polnic,

pohybová spolupráce: Petr Pachel.

Hrají: Erlioz Ment // Jiří Panžner

Efemerie // Petra Horváthová / Markéta Stehlíková

Teta // Eva Leimbergerová / Barbora Poláková

Raker Ituk // Jan Konečný / Václav Krátký

Chronos // Lubor Šplíchal

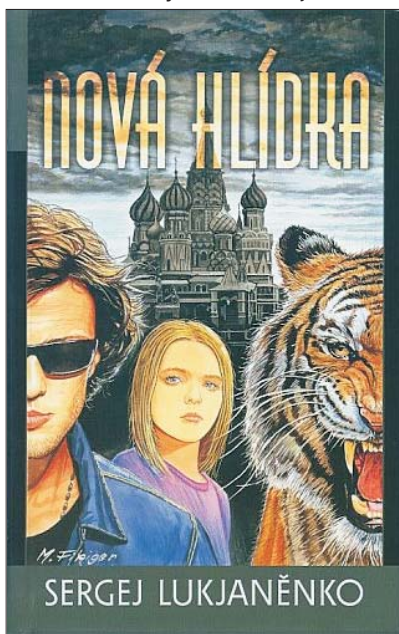

Sergej Lukjaněnko: Nová hlídka

Duše skalních fanoušků Hlídek se tetelí; po dlouhé době se totiž na scénu vrací Anton Goroděckij, nevyšší světly mág Noční hlídky města Moskvy. Tentokrát nebude po nocích lovit upíry ani piklit proti Temným, ale rovnou se vrhne ovlivňovat osudy celého světa v boji o jedno tajné proroctví. Takové proroctví je totiž dost vážná věc: dokud není vyřčeno, je jeho nositel v ohrožení života a musí utíkat před ohromné silnou bytostí ze samotného Šera, a jakmile vyřčeno je, je pro změnu v ohrožení celé lidstvo. Nebo taky ne a proroctví může být pozitivní, ale kdo to má vědět předem? Asi by se to neřešilo nebýt jedné nepříjemné skutečnosti: jednou vyřčená proroctví se bez výjimky a doslova splní, takže nakonec bude jen na Antonovi, jak to celé skončí... Je to tím zašmodrchanější, že prorokem je desetiletý chlapec, potenciálně silný Jiný.

V dobré tradici tu Lukjaněnko navazuje na předchozí čtyřdílnou (resp. pětidílnou) ságu a mimo rozvíjení nového materiálu kvalitně rozvíjí ten starý. Vyřeší se zde pár předchozích zápletek (i když někdy ne tak úplně šetrně) a odhalí několik zcela nových informací z hlídkářského světa, nehledě na další střípky do mozaiky tajemného Šera, které snad až tady začne doopravdy dávat smysl. To, jak Lukjaněnko celý „problém Šera“, táhnoucí se napříč všemi knihami

mi, nakonec vyřeší, byl svým způsobem husarský kousek a nedivil bych se, kdyby ho za to někteří z čtenářů chtěli kameňovat...

Příběh je rozdělený do tří celků, bohužel ne úplně vyvážených. Zatímco většina akce a zvratů se odehraje zpočátku, ke konci je tempo spíš volné a neskutečně ukecané. Před samotným finále jako by se děj naprosto zastavil a odběhl k několika nesouvisejícím odbočkám, aby se posléze nečekaně zase vrátil a dovedl všechno ke zdárnému konci; jak jinak než otevřenému a přímo si říkajícímu o pokračování. Vše je prokládáno poměrně hlubokými úvahami o lidech i Jiných, o osudech světa i o tom, jaké má to naše pozemské pachtění vlastně smysl, když stejně nedokážeme ovlivnit ani vlastní životy. K Hlídkám tyhle melancholicko-depresivní odbočky prostě patří a neodpustím si k tomu citovat přímo z knihy: *Co my Rusové nikdy nepromarníme, to je příležitost se kvůli sebemenší ptákovině, jako je levná televize nebo levná sprcha, oddat úvahám o osudu vlasti a světa. To*

nám šlo vždycky dobře.

Víc než kdy předtím si autor hraje s konstrukcí syžetu a ukazuje, že po těch letech psaní má podobné věci v malíčku; na několika místech sice odbočky a vložené příběhy vyvolávají pochybnosti, jestli na to místo opravdu patří, nebo jen autor začínal vařit z vody, ale výsledek funguje, takže budiž některé „prohřešky“ považovány spíš za neškodnou manýru. Stejně tak autor tentokrát víc popustil uzdu svému humoru a narážkám na aktuální dění ve světě: Jiní školáci čtou pod lavicí Harryho Pottera (kterého mimochodem Rowlingová napsala na objednávku Londýnských hlídek), šílení proroci zvěstují Americe černého panovníka, který se přes moře vydá pro Libyjské zlato... Do toho pár narážek na současnou politickou situaci v Rusku a dojem naprosté aktualnosti knihy je kompletní.

Hodnotit knihu v rámci celé série je obtížné, ačkoli právě to je často jediné, co fanoušky zajímá: jestli je lepší nebo horší než předchozí. Za sebe bych řekl, že je rozhodně dobrá a že svůj název nese i přes některá drobná škobrtnutí hrdě. A nebudeme si nic nalhávat: stejně by si to každý přečetl, i kdybych tu napsal, že to není kniha, ale svázaná kupa hnoje. Což díky bohu není. Snad na další díl nebudeme muset čekat tak dlouho jako na tenhle.

Jakub Guman

Sergej Lukjaněnko: Nová hlídka, Argo/Triton 2012, překlad Iva Dvořáková, 352 str., 298,- Kč

Strážci // Patrik Vojtišek, Jakub Tvrdlík / Petr Vršek
Damien // Jiří Zeman.

Nejbližší představení proběhne 23. listopadu 2012 od 21:00 v klubu Rock Café, Národní 20, Praha 1.

Vstupné: 205,- na místě, pro studenty a seniory 155,-
Rezervace na www.rockcafe.cz

Více informací: www.divadloaqualung.cz

Viry - chemická válka

Pokud si myslíte, že autor se mylí, že viry, původci nemocí, jsou součástí bakteriologické a ne chemické války, tak máte i nemáte pravdu. Jde o to, kdo a s kým v té válce bojuje.

S viry je trochu potíž – jsou živé nebo neživé? Zdá se vám to divná otázka? Musí být živé, když způsobují infekční nemoci? V tom případě se pokuste definovat, co odlišuje „živé“ od „neživé“. Zjistíte, že viry vesměs splňují to „neživé“.

Například: vir se aktivně nepohybuje (unášá ho okolní prostředí – vzduch, voda, krev...). Nemá žádnou látkovou výměnu (nepřijímá „potravu“, nevylučuje). Dokonce se ani sám nemnoží, k tomu využívá hostitelskou buňku. Vir je totiž tvořen jen genetickou informací (DNA) s proteinovým obalem na povrchu. Ten proteinový obal funguje obdobně jako „klíč“. Když vir (vláčen prostředím) narazí na buňku, která má v povrchové membráně kombinaci atomů odpovídající kombinaci atomů proteinového obalu (klíči), pronikne virus do vnitřku buňky a jeho DNA se napojí na DNA buňky. To vše je založeno na „chemické podstatě“. Buňka poté začíná produkovat kopie viru a následně umírá. Dá se říct, že vir je takový kamikadze – zabije buňku i sebe (dál se něco tak málo živého jako vir vůbec „zabít“).

Nyní se objevil výzkum, který možná úplně změní naši představu o „živých“ virech. Vědci zkoumali bakterii *Enterococcus faecalis* žijící v našich střevech a zjistili, že pokud bakterie narazí na zdroj potravy, začne sama vytvářet bakteriofágy, což jsou viry napadající bakterie. Bakteriofágy můžeme přirovnat k „inteligentním“ nášlapným minám. Když se k nim při-

blíží bakterie (jiného druhu), bakteriofág do ní pronikne a zničí ji. Z hlediska vedení (chemické!) války je to vysoce efektivní zbraň, protože před zničením bakteriofág zajistí, aby napadená bakterie sama „vyrobila“ další nášlapné miny. Proč to *Enterococcus* provádí? No proto, aby ochránil zdroj potravy pro sebe (bakterie svého druhu) – normální boj o zdroje!

Z tohoto pohledu je vir (bakteriofág) neživý, je to pouhá chemická mina naličená na nepřítele.

Pokusme se ale o zobecnění – nemohly by být náhodou VŠECHNY viry produkty bakterií? Odpověď je docela jednoduchá – mohly! Viry, které dnes napadají člověka, živočichy i rostliny, mohly kdysi dávno vzniknout v chemické válce pra-bakterií a poté, jak se ty pra-bakterie evolucí vyvíjely k vyšším organismům, probíhalo v nich (!) i modifikování (evoluce) oněch min – virů, které jsou dnes díky tomu schopné napadat i všechny vyšší organismy. Díky sofistikovanosti těchto samoreplikujících se min se zbraně určené proti konkurující skupině bakterií samy „evolučně vyvinuly“ a dnes ohrožují i organismy, proti kterým vůbec nebyly „určeny“.

Je-li tato úvaha správná, pak nemoci jako chřipka, žloutenka i virové druhy rakoviny způsobují „neživé“ miny – pozůstatky z chemické války pra-bakterií z doby před cca dvěma miliardami let!

Vlád'a Němec

zdroj: <http://www.osel.cz/index.php?clanek=6521>

Zápis z Porady ČS Fandomu ze dne 13. 10. 2012 v Březové nad Svitavou

1. Porada jednomyslně schválila navržený program, řízením Porady byl pověřen Petr Holan.

2. Porada vyslechla zprávu jednotlivých členů Rady o jejich činnosti od poslední Porady.

3. Porada vyslechla zprávu o činnosti klubů.

4. Zdeněk Rampas zkontroloval prezenční listinu a členství klubů. Porady se účastní 9 českých klubů, z toho 8 s právem hlasovacím.

5. Porada vyslechla zhodnocení Parconu 2012 členy Rady i účastníky z pléna.

6. Termín jarní Porady byl stanoven na 27. 4. 2013, místo konání předběžně v Březové. Porada uložila Radě zjistit případná náhradní místa konání.

7. Porada vyslechla zprávu o proběhlém ročníku CKČ.

8. Byly vyhlášeny kandidatury na členství v Radě a revizora pro další období. Ze stávajících členů Rady všichni čtyři (Jan Harvalík, Petr Holan, Pavel Mikuláščík, Jiřina Vorlová) se svou kandidaturou souhlasí. Staronovým kandidátem na revizora je Jolana Tichá. Všichni byli jednomyslně zvoleni počtem 8 hlasů.

9. Porada vyslechla zprávu o přípravě Parconu 2013.

10. Zdeněk Rampas přednesl zprávu o Akademii SFFH.

11. Byl vyhlášen začátek kandidatur na Mloka, Ludvíka a ceny ESFS. Na Encouragement Award je nominována Julie No-

váková, na nejlepší časopis Pevnost a na nejlepšího překladatele Milan Žáček. Recipročně budou podpořeni kandidáti ČS Fandomu v SR. Uzávěrka nominací je 31. 1. 2013, s případným prodloužením do uzávěrky prvního Interkomu, který vyjde po tomto datu, přičemž termín bude upřesněn na konferenci SFK na Pandoře.

12. Účastníci Porady jednomyslně přijali SFK Mlok do ČS Fandomu.

13. Bylo zkonstatováno, že úkoly z minulých porad byly splněny řádně a včas a byly stanoveny úkoly vyplývající ze současné Porady.

14. V bodě Různé se diskutovalo o podobě Parconů a CKČ a o frekvenci Porad ČS Fandomu v ČR.

15. Petr Holan poděkoval zúčastněným a ukončil Poradu.

Úkoly vyplývající z Porady:

1. Pavel Mikuláščík do 31. 10. 2012 zveřejní zápis na konferenci na Pandoře a na stránkách ČS Fandomu. (ověří Jiřina Vorlová).

Zapsala Jiřina Vorlová
Schválil Petr Holan

V Březové nad Svitavou 13. 10. 2012

Cena Fantázie 2012 – výsledky sú známe

V sobotu, 10. 11., medzi 12.30 a 15.00 hod. boli v rámci programu knižného veľtrhu Bibliotéka v Bratislave slávnostne vyhlásené výsledky literárnej súťaže Cena Fantázie 2012, zamerané na poviedky žánrov sci-fi, fantasy a horor. V jubilejnom desiatom ročníku sa držiteľom sochy Ceny Fantázie stal **Martin Hatala** z Košíc za poviedku *Prianie jazera*. Cenu – sochu Ceny Fantázie – si prevzal z rúk minuloročného víťaza Ivana Čipkára, z ktorého sa (ako vysvitlo počas programu) vykľul jeho kamarát a spolužiak zo školy v Košiciach. Súčasťou programu bol aj krst knižného zborníka Fantázia 2012, obsahujúceho 10 poviedok zo súťaže. Kniha s obálkou od známeho slovenského karikaturistu Františka Mráza je v poradí siedmy knižne vydaný zborník zo súťaže.

O konečnom poradí rozhodli vo verejnom hlasovaní na portáli Kultura.sme.sk čitatelia. „Môžem povedať, že finále bolo tesné, medzi prvými dvoma je rozdiel iba jedenásť hlasov,“ povedal administrátor súťaže Ivan Alákša z vydavateľstva Fantázia media. „O zverejnené finálové poviedky bol veľký záujem, jednotlivé texty čítalo od 4 do 11 tisíc čitateľov, ostalo už len na autoroch a ich schopnosti zapôsobiť na nich.“ Na ďalších miestach skončili autori: **Marja Holeciová** z Nitry, **Ján Stopjak** z Kysuckého Nového Mesta, **Katarína Pivarčiová** z Bratislavy a **Janka Javorka** z Nitry.

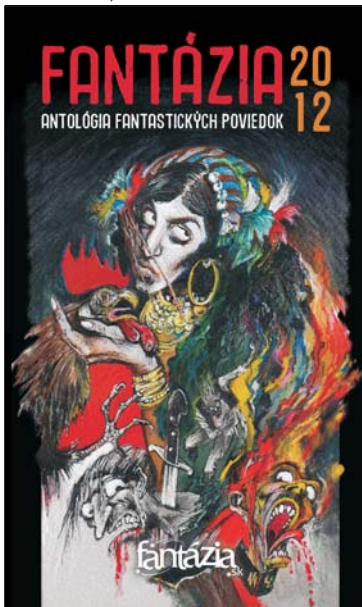
Cena poroty Katke Pivarčiovej

Do verejného finále súťaže postúpila päťica z prijatých 223 poviedok, ktoré dostali najviac bodov v prvom kole súťaže od tohtoročnej poroty v zložení: Ľuboš Kostelný, Lívia Hlavačková, Michal Jedinák, Lucia Anna Trubačová a Ivan Pullman. V tomto ročníku súťaže bola udelená aj **Cena poroty** pre poviedku s najvyšším bodovým hodnotením z prvého kola. Zvíťazila **Katarína Pivarčiová** s poviedkou *Slovenský Stalingrad* a cenu, hernú konzolu Xbox 360, si prebrala od porotkyne Lívie Hlavačkovej, ktorá jej poviedke dala najvyšší počet – 10 bodov. Mimochodom – rozdiely v bodových hodnoteniach medzi finalistami boli po jednom bode, takže finále bolo vyrovnané. Na vyhlasovaní výsledkov súťaže sa zúčastnil aj herec Ľuboš Kostelný, ktorý si, ako porotca tohto ročníka, poctivo prečítal všetky poviedky – ku koncu programu sa obrátil na prítomných a vyzval autora poviedky „Denník“ (Aleš Tomis), aby určite pokračoval v písaní, pretože jemu sa najviac páčil práve tento text.

Špeciálne ocenenia

Súčasťou Ceny Fantázie sú aj špeciálne ocenenia. V tomto roku si **Cenu spoločnosti Intel** pre najlepšiu sci-fi po-

viedku 2012 odniesla Ružena Srnková za poviedku *Monochromázia*. **Cena Bibliotéky 2012** išla do rúk Eve Lalkovičovej za poviedku *Pavúčie chodničky*, **Cenu Béla 2012** pre najlepšie horor získal Ján Iša s poviedkou *Medzi regálmi* a **Cenu OZ Fantázia** pre najlepšiu fantasy vyhrala Zuzana Javorová za poviedku *Krajina dlhých tieňov*.

Zborník Fantázia 2012

Všetky menované poviedky a rovnako tabuľka s bodovaním všetkých 223 poviedok sú publikované v zborníku Fantázia 2012, ktorý bol uvedený do literárnej reality Henrietou Galgóciovou zo siete knižkarní Brloh. Tá venuje za každú predanú knihu v priebehu roka dva centy pre literárnu súťaž. V uplynulom roku predali 27 594 kníh fantastických žánrov. Zborník Fantázia 2012 vyšiel naraz tak v knižnej, ako aj v elektronickej podobe – ako e-kniha. Autorom obálky je známy slovenský karikaturista Fero Mráz, ktorému inšpiráciou bola poviedka Slovenský Stalingrad.

V desiatom ročníku Ceny Fantázie súťažilo 75 autoriek a 112 autorov okrem Slovenska aj z Česka, Francúzska a Veľkej Británie (podmienkou súťaže však je poviedka písaná v slovenskom jazyku). Z celkového počtu bolo 81 sci-fi, 66 fantasy a 52 hororových poviedok.

Doterajší víťazi Ceny Fantázie: 2003: Juraj Červenák (Banská Štiavnica), 2004: Alexandra Pavelková (Zvolen), 2005: Scarlett Rauschgoldová (Praha, ČR), 2006: Monika Michalová (Prešov), 2007: Lucia Droppová (Žilina), 2008: Lívia Hlavačková (Bratislava), 2009: Lucia Droppová (Žilina), 2010: Tomáš Straňák (Martin), 2011: Ivan Čipkár (Košice), 2012: Martin Hatala (Košice)

Ivan Alákša

O stříbřitělesklý halmochron

Rok se sešel s rokem a opět nastala chvíle zveřejnit výsledky 23. ročníku literární soutěže „O stříbřitělesklý halmochron“, pořádaný plzeňským sci-fi klubem Andromeda. Pokud se neúčastnili Parconu v Bratislavě, mohou ocenění očekávat v brzké době balíček s pamětním diplomem, sborníkem oceněných prací a knižní odměnou, za jejíž poskytnutí opětovně děkujeme nakladatelství LASER BOOKS. Vám ostatním zasiláme alespoň sborník v elektronické podobě, v němž naleznete jak všechny soutěžní povídky, tak kompletní výsledky a přehled dosavadních vítězů. Tím aktuálním je Petr Klepal s povídkou „Adéla“, který od nás samozřejmě obdrží i funkční model halmochronu.

Děkujeme všem autorům za poskytnutí soutěžních prací a porotcům za jejich hodnocení.

Tímto prohlašuji 23. ročník Stříbřitělesklého halmochronu za uzavřený a těším se s Vámi všemi u nového ročníku nashledanou.

Petr Kaufner

Prvá česká povíedka v Jupiteri

Prvý krát vyhrála povíedka v češtině Povíedku Istroconu. A tak sa stala prvou českou povíedkou v slovenskom elektronickom SF časopise Jupiter. Najnovšie číslo si môžete bez prihlásenia stiahnuť do konca októbra na adrese www.casopis-jupiter.sk/download/jupiter/4/sk.

Spomínanú povíedku napísala Petra Slovákova. Aj tretie miesto tohtoročnej Povíedky Istroconu patrí českému textu, od Lukáša Herny. Pripravujeme ho do ďalšieho čísla.

A čo ešte nájdete v tom aktuálnom?

Zatiaľ menej známy americký autor Brad R.Torgensen prináša povíedku „Lúč svetla“, nominovanú tohto roku na Huga aj Nebula – ako autorovi mu priniesla nomináciu na Crawfordovu cenu pre najlepšieho nového spisovateľa. Z Povíedky Istroconu prinášame texty ďalších dvoch dám – „Myšlienky splnu“ Petry Némethovej a text Diany Majerovej „Problémy s pamäťou“, ktorý rozoberáme vo workshope. Päťicu povíedok dopĺňa spomienka na prvú polovicu deväťdesiatych rokov „Zlato prekliatych“ (asi) prvého slovenského fantasy spisovateľa Jaroslava Lupečku, s Conanom v hlavnej úlohe.

V rozhovore tentokrát spovedáme prvú slovenskú absolútnu víťazku Ceny Karla Čapka a dvojnásobnú lady fantasy Alexandru Pavelkovú. V Rogerlande hlavný organizátor Istroconu Robert Žitňan rozpráva predovšetkým o občianskom združení Animecrew. Filmy rozoberajú Juraj Červenák (píše o krvi v Hollywoode) a Matej „Macejko“ Vojko, ktorý zotrel Excalibur. V seriáloch vás môže zaujať recenzia anglického hitu Misfits či webového Andain 5. Tentokrát v časopise nechýba „Stratená veda“ a uzaviera ho galéria Martina Máleka.

To všetko a ešte dve predchádzajúce čísla nájdete na

www.casopis-jupiter.sk/download/jupiter/4/sk.

MK

Sci-fi klub ANDROMEDA Plzeň vyhlašuje 24. ročník literární soutěže O Stříbřitělesklý halmochron

Soutěžní podmínky:

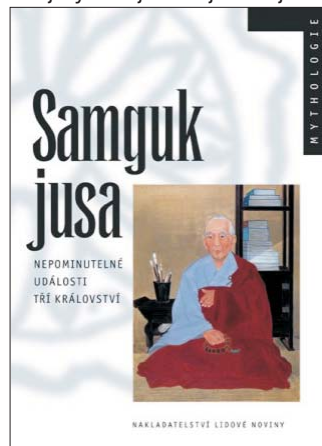
- Zasláné práce musí být v žánru SCI-FI. Upřednostňujeme hlavně povídky na téma cestování časem.
- Rozsah povídky je omezen na 40 normostran nebo maximálně na TŘI povídky, jejichž součet nepřesáhne 40 normostran.
- Soutěž je NEANONYMNÍ – tzn. příspěvky by měly mít v hlavě jméno autora či alias, pod kterým mají být uváděny. Texty musí být zaslány e-mailem nebo na CD/DVD, napsané v běžném textovém editoru (Word, OpenOffice Writer apod.) nebo dodány ve třech exemplářích, psané strojem nebo vytištěné na kvalitní tiskárně. Texty dodané v elektronické podobě mají větší šance na zveřejnění ve sborníku a není je nutné zasílat v papírové formě. NEZAPOMÍNEJTE NA ZPÁTEČNÍ ADRESU!
- Nevyžádané písemné příspěvky se nevrací.
- SFK ANDROMEDA si vyhrazuje právo na uveřejnění ve svém klubovém fanzinu.
- Prosíme autory, kteří nesouhlasí se zveřejněním svého příspěvku na Internetu, nechť nás na to laskavě upozorní.
- Uzávěrka soutěže je dne 31.3.2013
- Soutěžní příspěvky zasílejte na adresu: endymion@email.cz, kde získáte i další informace
- Písemné práce zasílejte na adresu: Petr Kaufner; Kralovická 41; 323 32 PLZEŇ
- Pořadatelé se zavazují, že osobní údaje účastníků soutěže neposkytnou žádné třetí osobě a využijí je pouze pro komunikaci s autory prací.

NON FICTION

Samgukjusa:

Nepominutelné události Tří království

V překladu koreanistů Miriam Löwensteinové a Marka Zemánka z Ústavu Dálného východu vychází *Samgukjusa* (Nepominutelné události Tří království), nejstarší dochovaná neoficiální korejská kronika, sepsaná buddhistickým mnichem Irjonem koncem 13. století. Kromě pohledu na zajímavosti nejstarších korejských dějin a dějin korejského buddhismu také přináší

množství materiálu ke studiu starší Koreje, torzaztracených básnických forem, písně, zřítíkávní, modlitby, popisuje posvátné stavby, památky buddhismu zachované dodnes, vysvětluje původ rituálů a zvyků.

NLN, Praha 2012, překlad, komentáře, poznámky a dodatky Miriam Löwensteinová a Marek Zemánek. Praha.